

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FAKULTA TĚLESNÉ KULTURY

Katedra Rekreeologie

HISTORIE TJ SOKOL - STRAŠNICE

Bakalářská práce

Autor: Alžběta Kujanová, studium rekreologie

Olomouc 2015

Jméno a příjmení: Alžběta Kujanová

Název diplomové práce: Historie TJ Sokol - Strašnice

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Milada Truksová

Rok obhajoby diplomové práce: 2015

Abstrakt: Bakalářská práce se zabývá zejména historií a vývojem TJ Sokol – Strašnice. Vymezuje základní pojmy týkající se strašnického Sokola a zkoumá historický vývoj této jednoty. Zároveň tato fakta dává do kontextu s historickými situacemi a s celkovým vývojem sokolského hnutí v Českých zemích od založení Sokola až po jeho současnost. Pro svou historickou studii jsem zvolila metodu zpracování a analýzu historických dokumentů, která by mi měla usnadnit práci s odbornou literaturou a pomoci se lépe zorientovat v tématu.

Klíčová slova: Sokol, Česká Obec Sokolská, TJ Sokol – Strašnice, historie sokolství

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb od 1. září 2015.

Author's first name and surname: Alžběta Kujanová
Title of the magister's thesis: History of Sokol - Strašnice
Department: Department of Rekrology
Supervisor: Mgr. Milada Truksová
The year of presentation: 2015

Abstract: The Bachelor work deals mainly with the history and development of TJ Sokol - Strašnice. It defines basic concepts regarding to Strašnice Sokol and examines the historical development of this unity. Concurrently, these facts are put into context with the historical situations and the overall development of the Sokol movement in the Czechlands since the founding of Sokol to its present. For my historical study, I chose the method of processing and analysis of historical documents which would facilitate my work with literature and help better orientation within the topic.

Key words: Sokol, Czech Sokol, TJ Sokol – Strašnice, history of Sokol

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s odbornou pomocí Mgr. Milady Truksové, uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a řídila se zásadami vědecké etiky.

V Olomouci dne 29. června 2015

podpis

Ve své práci bych ráda poděkovala Mgr. Miladě Truksové za vedení mé bakalářské práce a cenné odborné rady pro její zpracování. Dále děkuji všem ze Sokola Strašnice, kteří mi pomáhali svými vzpomínkami a vyprávěním, jmenovitě zejména Patriku Borkovcovi, Liboru Šichovi, Vladimíru Kriglovi a našemu starostovi Karlu Benešovi.

Obsah

Obsah	6
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY.....	8
2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	10
2.1 Historie tělesné výchovy	10
2.2 Vznik jednoty sokolské	11
2.3 Fungování jednoty sokolské.....	13
2.4 Sokol v zahraničí.....	15
2.4 Vzdělávací a výchovná činnost v Sokole.....	16
2.5 Všesokolské slety	17
3 CÍLE PRÁCE	20
4 METODY PRÁCE	21
5 PRAKTICKÁ ČÁST	22
5.1 Obec Strašnice.....	22
5.2 Založení strašnického Sokola	23
5.3 Období 1. světové války	25
5.3.1 Sokol Strašnice v 1. světové válce	26
5.4 Meziválečné období	27
5.4.1 Zlatá sokolská léta	27
5.4.2 Sokol Strašnice mezi válkami	27
5.4.3 Výstavba nové sokolovny	28
5.4.4 Fungování strašnické jednoty 1920-1938	29
5.5 Sokol po 2. světové válce	32
5.5.1 Sokol Strašnice v poválečném období.....	33
5.5.2 Sokol Strašnice v letech 1956-1990	34
5.6 Sokolská organizace po roce 1989	35
5.6.1 Sokol Strašnice v dobách po revoluci.....	35
5.7 Moderní Sokol	37
5.8 Novodobý Sokol - Strašnice.....	38
5.8.1 Dnešní fungování Sokola - Strašnice	39
6 ZÁVĚR	42
7 SHRNU TÍ	43

8 SUMMARY	44
9 REFERENČNÍ SEZNAM.....	45
9.1 Knižní zdroje	45
9.2 Elektronické zdroje.....	45
9.3 Zdroje z archivu Sokola - Strašnice.....	46
9.4 Konzultující osoby	46
10 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	47

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Sokol, organizace fungující na celém světě, která sjednocuje miliony lidí, sokolů, v jediné myšlence: „*V myslí vlast, v srdci smělost, v paži sílu!*“ Jde o jedno z mnoha hesel a myšlenek sokolského hnutí, které vzniklo před více než 150 lety v nejisté době na podporu češství a národní hrdosti jako součást národního obrození. Sokol si našel místo v mnoha českých srdcích a pomáhal jim ve všech směrech jejich života. Předně si musí člověk uvědomit, že Sokol není jen o pohybu a tužení těla, ale i o zdraví, výchově, kultuře, společnosti, o životním stylu a celkovém smýšlení. Sokol je hrdý ne to, že je Sokolem a protože i já jsem taková, tak právě toto byl první popud k napsání této bakalářské práce o historii jedné malé pražské jednoty – Sokola Strašnice.

Někdo by si mohl myslet, že sepisovat historii takto malé organizace, která slučuje pár stovek lidí, není podstatné, ale pro členy strašnické jednoty, a vlastně i kterékoliv jiné, je podle mého názoru podstatné vědět a znát příběh, který předcházela současnému stavu věcí. Díky rozmanitým a bouřlivým událostem 20. století je i historie strašnického Sokola zajímavá a protkaná životními osudy jeho členů. A protože se u nás ve Strašnicích ještě nenašel nikdo, kdo by nějakou historii zapsal a současný starosta jednoty vyjádřil přání mít v archivu uloženou kroniku, ujala jsem se tohoto těžkého úkolu v rámci své závěrečné práce.

Dnes je Sokol vnímán společností především jako sportovně založená organizace, která sdružuje sportovce a milovníky pohybu všech věkových kategorií, a vychovává mládež k všestrannému pohybu. Mnoho lidí si ale neuvědomuje, že Sokol stále funguje i v rovině společenské, v níž napomáhá socializaci a utváření nových vztahů. Pokud jde o strašnickou jednotu, tak se zde nadále dá hovořit i o rovině kulturní. Pořádáme nejen karnevaly, besídky a dětské dny, ale i společenský večer v duchu bačkorového bálu, školení pro mladé cvičitele a někteří z nás se zúčastňují všesokolských sletů aj. V průběhu minulého století tomu tak ale vždycky nebylo. S měnícími se politickými situacemi se měnil i vývoj Sokola a tím pádem i strašnické jednoty. Tyto události ovlivňovaly nejen pořádání jmenovaných akcí, ale i samotné cvičení a v některých dobách i samotný název a smysl organizace. Jsem ráda, že všechny nesnáze minulých let Sokol Strašnice ustál a vypořádal se s nimi svým vlastním způsobem, a tak dnes sokolská tradice ve Strašnicích pokračuje tak, jak si pánové Tyrš a Fügner představovali.

Jako podklady pro mou práci budou sloužit archivní materiály Sokola Strašnice, jako jsou výroční zprávy, záznamy ze schůzí, sborníky a památníky, dokumentace organizace, záznamy o kulturní a vzdělávací činnosti a v neposlední řadě i vzpomínky pamětníků. Mimoto se v našem archivu ukrývají i historické plakáty, pohlednice, almanachy a několik knih týkajících se sokolské tematiky. Všechny tyto dokumenty se určitým způsobem vztahují k minulosti a historii sokolského hnutí a zároveň i jednoty ve Strašnicích. Aby bylo možno dát do souvislosti chod událostí jak v rámci celého Sokola, tak i v rámci jedné malé jednoty, rozhodla jsem se práci rozdělit na dvě části. Konkrétně se jedná o první část, pojednávající o

obecném přehledu v tématu sokolského hnutí a následná druhá část, která dává do kontextu dění v Sokole Strašnice a dění v České republice, potažmo v celém světě.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Následující kapitola se zabývá historií a vývojem Sokola v obecné rovině. Teoreticky bude nahlížet na příčiny vzniku tohoto tělocvičného spolku a na jednotlivé aspekty a momenty jeho dějin. Aby byl zřejmý důvod a myšlenky, které vedly ke vzniku tělocvičné jednoty Sokol, v teoretické části bude popsán i stručný vývoj tělesné výchovy v historii naší země.

2.1 Historie tělesné výchovy

Tělesná výchova se na počátku českých dějin netěšila příliš velkému zájmu, a to díky faktu, že historie naší země začíná ve středověku, kdy slovanské bohy nahradil křesťanský Bůh. V křesťanské víře nebyl prostor pro tělesná cvičení. Důraz se místo na tělo a péči o něj, kladl spíše na duši a posmrtný život v čisté duševní formě. Jakákoliv nahota, přirozenost člověka a zdravý duch ve zdravém těle, které byly antickými ideály, se považovaly za hříšné a nečisté. Jak bylo řečeno, středověk pohybu sice nepřál, ale s blížícím se koncem jeho šedých dob a s příchodem renesance se pohled na fyzickou stránku života změnil k lepšímu. S příchodem velkých bojovníků a králů (kolem 12. století) se začala opět formovat myšlenka člověka duševně i tělesně zdatného, rytíře. Rytíři tvořili vojenskou obranu státu. Rytířské školy vznikaly na šlechtických sídlech a královských hradech. Vyučovalo se zde pěti základním disciplínám - jízdě na koni, šermu, lukostřelbě, boji a lovu. Rytíři nekultivovali pouze svá těla, ale i duši a to za pomoci umění šachu a veršování. Když rytíři nebojovali ve válce, navštěvovali různé zábavy a hry pořádané ve městech nebo na šlechtických sídlech. Většinou se jednalo o tzv. rytířské turnaje, kde prokazovali své dovednosti v boji a soutěžili o čest a slávu svého jména. Turnaje měly pevně stanovená pravidla a několik disciplín. Za prvního z iniciátorů a „vynálezcem“ rytířských turnajů je považován francouzský rytíř Geoffroy de Preuilly. (Flori, 2008) Hry a zábava spojená s tělesným pohybem se neomezovaly pouze na prostředí hradů a sídla pánů, ale byly běžné i v životě obyčejných lidí. Na vesnici, kde se dny a jejich náplň řídily podle ročního období a vše se točilo kolem práce na poli, byly hry spojeny zvláště se svátečními dny, kdy se nepracovalo. Život na vesnici byl odjakživa v souznění s přírodou, a tak jakýkoliv pohyb nebo tělesná činnost byly přirozené a nevázané pravidly. Stejně jako na vesnici, i ve městech se pěstovaly různé sporty a hry, které zpříjemňovaly volné chvíle. I přes tyto skutečnosti však byla tělesná cvičení pouze zábavou ve volném čase, o tělesné výchově ve školách nebo jiných institucích se v této době ještě nedá hovořit. (Kössl, Štumbauer & Waic, 2008)

Prvním z těch, kteří se snažili začlenit tělesnou výchovu do školních osnov, byl Jan Amos Komenský (1592-1670). Tento reformátor a učitel, který se inspiroval v myšlenkách humanismu a renesance, znamenal pro školní výchovu posun jiným směrem, než se doposud ubírala. Mimo výchovu mravní a náboženskou, kladl velký důraz i na vzdělanost v různých oborech, na význam práce a v neposlední řadě i na fyzické zdraví člověka. Ve svých dílech se zabýval významem her a tělesných cvičení ve vývoji dítěte. Za důležité pokládal

nejen aktivity, které se prováděly na šlechtických dvorech, jako šerm či jízda na koni, ale i pohyb obyvatel vesnic a měst – chůze, běh, házení a vrhání, různé skoky, dětské hry a další činnosti, které patří k přirozenému pohybu člověka. Jeho školní praxe byla založena mj. na hesle „škola hrou“, kdy dával přednost praktické výuce před holou teorií. Ve svém díle Pravidla mravů, 1653, zformuloval význam hry jasnými charakteristikami. Pohyb je pro Komenského základním rysem hry, která by měla být dobrovolná a každý se tak smí svobodně rozhodnout, zda se jí zúčastní. Hra má podle Pravidel mravů společenský charakter (člověk touží po hře ve společnosti, má svá daná pravidla a řád; je časově omezená. Kromě zavádění tělesné výchovy do školního vyučování a důrazu na harmonický vývoj dítěte po stránce duševní i fyzické, doporučuje Komenský ve svém celoživotním, a nakonec nedokončeném, díle Všeobecná porada o nápravě věcí lidských obnovení olympijských her. Přestože J. A. Komenský se snažil o obnovu školství a výuky, docházka do školy nebyla povinností každého, a tedy ne každý se mohl setkat s tělesnou, či jakoukoliv jinou školní výchovou. Až o více než sto let později, kdy v českých zemích vládla Marie Terezie, se tyto skutečnosti počaly měnit. S vládou osvícené panovnice přišla povinnost školní docházky pro všechny děti. Tímto počinem se začala tělesná výchova dostávat i k nižším vrstvám a začínalo docházet k hromadnému vzdělávání skrze pohyb a tělesná cvičení. V 18. století, kdy byla u moci, hovoříme tedy již o propracovaném systému školství a o tělesné výchově jako takové. Stále šlo ale o pouhou výchovu ve školách. Díky reformám Marie Terezie a jejího následovníka, syna Josefa, se situace v zemi začala měnit. Pro vesnické obyvatele se změnil každodenní život, ale největší změna nastala u měšťanstva. Lidé z města nabývali více volného času, a tak začali pěstovat různé zájmy, mj. i zájmy o pohyb a tělesná cvičení. I přes tyto změny a zájem, první léčebné lázně a zařízení na českém území, později pak tělocvičné spolky, začaly vznikat až počátkem 19. století. Většina z těchto institucí po pár letech zanikla, ale několik spolků se stalo ve své době významnými a můžeme je považovat za předchůdce Sokola. (Kössl, 2008)

2.2 Vznik jednoty sokolské

Pokud chceme zachytit podstatu a význam vzniku sokolského hnutí v Českých zemích, pak se musíme zabývat nejen společenskou, ale i politickou situací té doby. V souvislosti s jeho vznikem se hovoří o událostech 19. století, kdy se české země nacházely pod nadvládou habsburské monarchie a kdy upadaly národní hodnoty, docházelo k „poněmčování“ českého jazyka a lidé ztráceli pocit jistoty ve své zemi. Po pádu bachovského neoabsolutismu se poměry na našem území uvolnily a vznikl tak prostor pro obnovu společnosti. V uvolněných poměrech se začínala společnost mobilizovat, a tak se v těchto, pro Čechy, těžkých dobách zrodila myšlenka národního obrození a začínaly vznikat různé spolky, které napomáhaly uvědomělosti češství a pospolitosti národa. Tyto organizace byly zaměřené na divadlo, literární vědy, hudbu, politiku a hospodářství a v neposlední řadě i na tělovýchovu, která doposud neměla v Českých zemích moc uplatnění a důležitost.

Jedním z těchto tělocvičných spolků, který fungoval již před vznikem Sokola a byl založen v první polovině 19. století Janem Malypetrem, a stal se první větší tělovýchovnou organizací v Čechách. Pro účely tohoto spolku bylo vytvořeno první tělocvičné názvosloví, na kterém se s J. Malypetrem podíleli K. J. Erben, F. L. Čelakovský a J. E. Purkyně. Byla založena tělocvična, kde se cvičilo především na gymnastickém nářadí, jako jsou bradla, hrazda, kůň a další. Jan Malypetr byl první významnou osobností české tělovýchovy, díky čemuž se stal prvním českým učitelem tělocviku z povolání, učil na pražském staroměstském gymnáziu. Jeho žáky nebyli pouze ti, které učil přímo pod hlavičkou školy, ale i dalších pár stovek chlapců a mužů z řad veřejnosti. Mezi jeho žáky patřil mimo jiné i Miroslav Tyrš, který se v Malypetrově spolku nejen cvičil, ale později se sám stal i cvičitelem. (Závodník, 1967)

V druhé polovině 19. století byly ve společnosti snahy založit nějaký čistě veřejný českoněmecký tělovýchovný spolek. Na takovýto projekt ale cvičitelé ani cvičenci nesehnali dost finančních prostředků, protože mecenáši, kteří připadali v úvahu, chtěli podpořit vznik výhradně německého spolku. Proto se situace vyvinula ve vznik čistě německých a zároveň i čistě českých spolků. Německé byly tzv. turnérské spolky, založené na principech německého turnérského tělocvičného systému. Tento systém vyvinul německý pedagog Friedrich Ludwig Jahn, známý také pod přізviskem „otec tělocviku“. Jako první propojil tělesnou výchovu a vlastenectví, s cílem odpoutat se od nadvlády Francie za vlády císaře Napoleona a přispět ke sjednocení německých zemí. Jahnova tělocvičná soustava byla založena na prostných a nářaďových cvičeních (bradla, hrazda, kůň). (Míka, 2011)

Zatímco vznikaly německé turnérské spolky, v našich zemích začal klíčit počátek prvního českého veřejného a nezávislého spolku Tělocvičné jednoty pražské. Začalo to sblížením dvou německých rodáků, kteří žili a studovali v Praze – dr. Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera. Oba měli podobné názory na občanské, národnostní a sociální problémy. Tyto dvě největší osobnosti sokolského hnutí se rozhodly okamžitě jednat.

„Dne 17. 2. 1861 obdrželo c. k. místodržitelství žádost o povolení spolek založit a schválit spolkové stanovy. Kupodivu již 31. 12. došla souhlasná odpověď a po menší úpravě byly 27. 1. 1862 schváleny také stanovy.“

(Míka, 2011, 16) První ustavující valná hromada Tělocvičné jednoty pražské se konala 16. února 1862 za účasti 75 členů. Toto datum je pokládáno za vznik sokolského hnutí. Prvním starostou byl zvolen Jindřich Fügner, jeho náměstkem se stal dr. Miroslav Tyrš. Další činovnícké funkce zastávali jiné významné osobnosti té doby, mj. bratři E. Grégr – jednatel jednoty, K. Steffek – pokladník, T. Černý - zapisovatel, F. Náprstek a kníže Thurn Taxis. Během dalších měsíců došlo k několika schůzím, na kterých bylo navrženo a schváleno několik základních hodnot jednoty. V první řadě to byl Fügnerův návrh na oslovení: „bratře“ a pravidlo tykání mezi všemi členy jednoty. Dalším ustanovením byl název celé jednoty, který vznikl na podnět profesora Emanuela Tonnera, který se pro tento název inspiroval u bojovníků jihoslovanských zemí, kteří si takto říkali. Znakem Sokola se stal pták sokol s rozepjatými křídly, který pro jednotu namaloval Josef Mánes.

Sokolské „Nazdar“ bylo nápadem Miroslava Tyrše a prvním sokolským heslem se stalo známé: „Tužme se!“, které navrhl novinář Josef Barák. (Fikar, 1948)

Tělesná cvičení probíhala nejprve v Malypetrově ústavu v Panské ulici v Praze, ale zájem o nový spolek byl tak veliký, že po nějaké době sál kapacitně nestačil. Proto se cvičení přesunula do tělocvičny na Ječné ulici do domu U Apolla, kde se dříve pořádaly plesy a oslavy. Ani tyto prostory sokolské jednotě dlouho nevydržely, a tak po výpovědi z nájemní smlouvy se Sokolové dohodli na stavbě vlastní tělocvičny. Tak vznikla podle plánu architekta V. I. Ullmanna nová, vlastnoručně postavená tělocvična, která sloužila jenom Sokolům. Budova stojí na dnešní Sokolské ulici a dodnes slouží ke stejným účelům jako v roce 1863, kdy vznikla. Do roku 1864 se tento spolek nazýval Tělocvičná jednota pražská, během roku došlo k oficiálnímu přejmenování na Sokol Pražský a začalo běžně užívat pojmu jako sokol, sokolská jednota atd. jak v tisku, tak i mezi činovníky jednot. (Míka, 2011)

V tak důležité době, v jaké byl Sokol založen, byl jeho vznik pro Čechy tak zásadní, že díky tomu prvotní nadšení nepolevilo a spolek tak přetrval i se svými původními myšlenkami až do dnešního 21. století. A tak se začaly psát dějiny sokolského hnutí, nejen jako spolku tělovýchovného, ale i jako pro Čechy tak důležitý projev politické náležitosti a národní hrdosti.

2.3 Fungování jednoty sokolské

Fungování tělocvičné jednoty bylo od počátku postaveno na principech demokracie. Sokolové se řídili stejnými myšlenkami jako revolucionáři z Francie, kteří hlásali „*Rovnost, volnost, bratrství!*“. Být sokolem tedy neznamenovalo pouze rozvíjet svou tělesnou zdatnost, ale držet se i jistých hodnot a norem, hlásat mravní zásady rovnosti a bratrství, upřímnosti a dalších ctností hodných Sokola. „*Sokol je tělocvičný a společenský spolek, založený na principech jednotného rozvoje těla, mysli a ducha.*“ (Kozáková, 10). Celkově se v jednotě sokolské snažili o dosažení tzv. kalokagathie, myšlenky souznění ducha s tělem, která má počátky již v antickém Řecku. Dr. Tyrš ji pak pro potřeby Sokola vtělil do hesla: „*Ve zdravém těle zdravý duch.*“ V počátcích se tělesná cvičení zaměřovala hlavně na pěstování základního tělocviku a rytmických cvičení spojených se zpěvem. Cvičili se v šermu, jízdě na koni, střelbě na terče a dokonce i hasičským cvičením. V rámci jednoty se pořádaly výlety, společenské zábavy - šibřinky či přednášky. Šibřinky byly velkou společenskou událostí v podobě maškarních bálů, které si získali mezi členy Sokola oblibu. Pořádaly se i výchovné přednášky na různá témata, při nichž se mohli vzdělávat nejen cvičenci, ale i cvičitelé.

Pro příležitosti výletů a různých slavnostních událostí (např. slavnostní rozvinutí prvního praporu Sokola) byl navržen podle nákresů Josefa Mánesa sokolský kroj. Skládal se z červené košile, režných kalhot a kazajky. Pokrývkou hlavy byl kulatý klobouk zdobený kokardou s pérem. Stejně jako kroje, byly podstatou hrdosti každé jednoty i nádherně vyvedené prapory. Již v úvodu jsem zmiňovala, že Tyrš se podílel i na utvoření

tělocvičného názvosloví, podle kterého by se daly bez problémů popsat pozice, pohyby a postoje cvičence. Zprvu byla ustanovena názvoslovná komise, ve které zasedali mj. J. Malypetr, K. J. Erben, F. L. Čelakovský a J. E. Purkyně. Komise pak podle Tyršova návrhu v r. 1862 vydala brožuru „Pravidla tělocvičné jednoty pražské Sokol“. V brožuře bylo obsaženo základní pořadové, prostné a nářaďové cvičení. S rostoucím zájmem o sokolské cvičení se rozrůstala i tělocvičná soustava, proto začal Sokol vydávat sešity s názvem Základové tělocviku. O několik let později vyšlo toto dílo v souhrnné podobě. České tělocvičné názvosloví se dodnes používá v takové formě, v jaké vzniklo koncem 19. století a díky jeho obsáhlosti a využití poznatků z různých biomedicínských oborů a krásné jazykovědě nám ho může leckterý zahraniční tělocvičný systém závidět. (Kozáková, 1998)

Sokolská jednota ihned od počátku svého vzniku měla velký úspěch a lidé o ni jevíli zájem. Není proto divu, že se šířil z Prahy do menších měst a vesnic, z Čech na Moravu – i když tam byla sokolská činnost velmi potlačovaná rakouskými úřady. V závislosti na vzniku nových jednot mimo Prahu se ustanovila organizace, která sjednocovala všechny tyto jednoty – Česká obec sokolská (ČOS), která měla za úkol spravovat chod Sokola pomocí výborů a schůzí, mj. se realizovala i v pořádání sletů. O dvacet let později, v červnu roku 1882, se proto konal I. všesokolský slet, na který se sjeli všichni Sokolové z celé země. Prvního sletu se zúčastnilo dohromady 40 družstev na nářadí. Sletové cvičení probíhalo bez hudby, pouze na rytmické úder tyčí. Cvičební úbory byly pro všechny účastníky jednotné. V rámci sletu se pořádal průvod Prahou doprovázený Kmochovou kapelou, na kterém obdarovali Dr. Tyrše stříbrným věncem. V té době čítal Sokol již 86 jednot a necelých 8000 členů. Všesokolský slet byl oslavou jubilejních 20 let fungování sokolské jednoty. Od té doby se slety pravidelně pořádají až do dneška, ovšem s malými pauzami ovlivněnými historickými událostmi v naší zemi. Sokolové žili svou činností a své povinnosti cvičitelů i organizátorů vykonávali dobrovolně ve svém volném čase bez nároku na honorář. S obrovským nadšením se pořádali akademie, výlety a zájezdy pro mládež, dokonce i letní tábory a soustředění. V kulturní oblasti se jednalo zejména o dramatické, taneční, hudební a pěvecké soubory. Všesokolské slety pak už byly jen vyvrcholením a třešničkou na dortu sokolského působení. (Kozáková, 1998)

Z počátku v Sokole cvičili pouze muži a chlapi, přestože Tyrš od počátku prosazoval, aby se i ženy a dívky mohly učit tělocviku. Na jeho podněty tedy vznikl r. 1869 Tělocvičný spolek paní a dívek pražských, který mohl cvičit v prostorách sokolovny. První starostkou ženského spolku se stala spisovatelka Sofie Podlipská a významnými prvními cvičitelkami byly Klemeňa a Anděla Hanušovy, Renáta Fügnerová a další. Cvičenky z řad paní a dívek se cvičily zejména na nářadí, v přeskocích přes rákosová švihadla a velmi oblíbené byly pohybové hry. Stejně jako se rozrůstal Sokol, tak i v jiných městech kromě Prahy začaly vznikat Spolky paní a dívek. Díky tomu se členská základna rychle rozrůstala, přestože tělesná cvičení byla vždy chápána jako mužská záležitost. Tak se stalo, že na IV. Všesokolský slet (1901) byly pozvány i ženy, aby zde zacvičily své sestavy. Někdejší cvičitelka Klemeňa Hanušová se prosazovala za emancipaci žen a snad i díky

ni se podařilo změnit statut Sokola jako mužského spolku na spolek smíšený. Od roku 1911 měly ženy vlastní komisi v rámci ČOS a mohly být přítomné při zasedání předsednictva. O tři roky později pak výbor ČOS přiznal ženám právoplatné členství v Sokole, takže byly na stejné úrovni jako muži. (Kozáková, 1998)

Co se týká organizační struktury sokolské jednoty, hlavní řídicí jednotkou je v každé jednotě výbor, který zasedá několikrát do roka a řeší problémy jednoty. Jednou ročně se schází všichni plnoletí členové na valné hromadě, kde je výbor informuje o chodu jejich Sokola. Každý zde má svůj hlas a může ho vyjádřit. Na valné hromadě se také volí ti, kteří budou zasedat ve výboru. Tato volba je platná do vypršení jednoho správního období. V čele celé jednoty stojí starosta a jeho přímý zástupce v roli místostarosty. Starosta svolává schůze výboru a předsedá jim. Dbá na vykonávání a správné plnění všech usnesení, která padla během výboru nebo valné hromady a zodpovídá i za výkon usnesení z vyšších míst, v tomto případě se jedná buď o župu, pod kterou spadá, nebo o nařízení ČOS. Starosta zastupuje jednotu vůči třetím osobám v právních a úředních jednáních. Společně s jednatelem podepisuje veškeré listiny a prohlášení týkající se jednoty. Místostarosta zastupuje post starosty v případě, že je nepřítomný nebo z nějakých důvodů nemůže vykonávat svoji činnost. Dále jsou zde funkce jednatele, pokladníka (hospodáře), náčelníka/náčelnice a jejich místonáčelníci. Posledním členem výboru jednoty je vzdělavatel. Jednatel vykonává ustanovení valné hromady a výboru, pokud nespádají pod jiný odbor (odbor všestrannosti, sportu a vzdělavatelský). Má na starosti všechny písemnosti a dokumenty vztahující se k chodu jednoty. Pokladník je v podstatě hospodářem jednoty, spravuje účetnictví a finanční záležitosti. Opatruje peněžní majetek jednoty. Náčelník vede cvičení mužů, dorostenců i žáků, náčelnice se stará o ženské složky. Oba dohromady vystupují jako vedoucí jednoty na společenských a veřejných vystoupeních jednoty. Poslední jmenovanou funkcí je vzdělavatel, který má na starosti vzdělavatelskou činnost v jednotě. Jeho povinností je dbát na vyškolení cvičitelů, pomahatelů, spravuje archiv jednoty. Zároveň se stará o prezentaci a propagaci akcí pořádaných jednotou. Stará se o to, aby organizace působila na okolí pozitivně a reprezentativně. (Stanovy ČOS, 2013)

Fungování sokolské jednoty přetrvává z organizačního hlediska dodnes stejné, i když událostí pořádaných jednotami není tolik jako za starých časů. Všichni Sokolové jsou dodnes stejně hrdí na to, že jimi jsou, nicméně pohled na Sokol jako takový se v průběhu dějin poněkud změnil a dnes se na tuto organizaci nahlíží ze zcela jiných úhlů pohledu.

2.4 Sokol v zahraničí

Jak je patrné z předešlých kapitol, Sokol se stal ihned po svém vzniku rychle rostoucí organizací, která se šířila po celé monarchii, tedy i mimo hranice dnešní České republiky. Proto by v této práci měly být zmíněny i sokolské jednoty v zahraničí. V rámci rakousko-uherské monarchie vznikaly jednoty na jejím území dnešní Rakousko, Německo, Polsko a slovanské státy ležící pod habsburskou nadvládou. Během dalších let se ale díky

své síle Sokol šířil i mimo monarchii do zbytku Evropy a následně díky Čechům žijícím v zámoří a sledujících situaci na našem území až do Spojených států amerických a Kanady. (Olanský & kol., 1973)

První jednota mimo území českých zemí vznikla již v roce 1863 v Lublani. Byla samostatná a řízená vlastními orgány. Po vzoru lublaňské jednoty pak začaly vznikat další a další, až se v rámci slovanských zemí v Evropě utvořil Svaz „Slovanské sokolstvo“ (1908). V tomto Svazu se sdružovaly všechny jednoty z českých zemí, Polska, Slovinska, Chorvatska, Bosny a Hercegoviny a Bulharska. Svaz slovanského sokolstva se zúčastnil VI. sletu, který byl pořádán roku 1912 a vzhledem k předválečné situaci v zemi a množství účastníků, ho někteří pokládali až za manifestační akci proti habsburské monarchii.

Na americké půdě vznikla první sokolská organizace již po třech letech od vzniku jednoty pražské, tedy 1865. Bylo to ve státě Missouri ve městě St. Louis. Postupně začaly sokolské jednoty vznikat i v dalších státech a pronikly i na území Kanady, až se v roce 1878 sdružily do ústřední organizace (po vzoru ČOS) „Národní Jednota Sokolská“ (NJS). Některé jednoty se však do NJS zapojit nechtěly díky odlišným názorům na fungování spolku a tak založily vlastní organizaci pod názvem „Sokolská župa Fügner-Tyršova“. Počátkem 20. století se ale obě dvě větve amerického Sokola udobřily a shodly se na založení nové „Americké obce sokolské“, která je sjednotila. (Sígl, 2011)

Během více jak 150 let se sokolové rozletěli do celého světa a dnes mají své jednoty na většině kontinentů. Čerpáno je zde z novinového článku, který sepsal autorský tým Sokolské župy plukovníka Švece, k příležitosti 150 let Sokola. Pro zajímavost uvádím některé země a léta vzniku prvního sokolského spolku na jejich území: Chorvatsko & Srbsko & Slovinsko - 1863, Rakousko -1866, Švýcarsko - 1867, Maďarsko - 1896, Anglie - 1903, Argentina - 1908, Dánsko - 1910, Brazílie - 1924, Rumunsko - 1926, Belgie - 1933, Paraguay – 1937, Indie – 1943, Malajsie – 1947, Austrálie - 1950, Maroko 1953, Rhodesie – 1957, Jižní Afrika – 1972, Holandsko - 1973. (Kozáková, 1998)

2.4 Vzdělavatelská a výchovná činnost v Sokole

Vzdělavatel je ten, který se v každé jednotě stará o výchovu a vzdělávání v rámci své organizace, stará se o prezentaci všech akcí a událostí, které se pořádají, a v neposlední řadě je členem výboru jednoty. V podstatě je slovo vzdělavatel spojeno pouze se sokolskými organizacemi a v jiných oblastech se nevyskytuje. Přitom je tato pozice jednou z nejdůležitějších. Funkce vychází z počátečních myšlenek celého hnutí, které po svých členech požadovalo harmonický vývoj v oblasti tělesné i duševní. Sokolové u svých členů předpokládali vysoké mravní hodnoty a etiku. Proto bylo potřeba starat se i o duševní vlastnictví Sokolů, tedy vzdělavatel spravoval knihovny, archivy, zařizoval vše okolo kulturní a společenské činnosti. Prezentoval jednotu pro veřejnost pomocí výstavek a přednášek z oblastí historie, literatury, filosofie aj. V dobách velkého rozmachu

sokolského hnutí vznikl v ČOS fond přednášek, se kterými byli přednášející posíláni do menších jednot v městečkách a na vesnicích.

Díky těmto hodnotám pěstovaným v Sokole a díky množství členů v něm působících se Sokol stal až skoro národním hnutím. Proto není divu, že ve chvílích ohrožení naší země všichni Sokolové mobilizovali své síly a pomáhali vojenským jednotkám v obraně země. Jedním z cílů sokolské výchovy byla přímo zodpovědnost k branné povinnosti a díky tělesné zdatnosti a zároveň již zmiňovanému morálnímu nasazení cvičenců, byli skutečnou oporou v boji za svobodu a obranu státu. Někteří tvrdili, že Sokol je militaristické uskupení, které nemá jiný účel než bojovat, ale pokud se člověk seznámí s historií a vývojem celé organizace, pak tento názor nemůže zastávat.

Se Sokoly se vždy ve vypjatých situacích počítalo a tím se zvyšovalo jejich postavení ve společnosti. Dostávalo se jim uznání na nejvyšších místech a po vzniku ČSR i od samotných prezidentů. Ti vzdávali hold celému hnutí a zapálení pro svou činnost. (Kozáková, 1998)

„Každý pravý, opravdu uvědomělý sokol bude strážcem, tedy politickým a sociálním pracovníkem naší republiky, naší demokracie.“

T. G. Masaryk

„ Vzestup našeho národa si nelze představit bez Sokola, bez sokolské myšlenky.“

E. Beneš

2.5 Všesokolské slety

V předchozích kapitolách bylo téma sokolských sletů letmo zmiňováno v několika souvislostech. Nyní jim bude věnována větší pozornost, vzhledem k tomu jak důležitou roli v činnosti a životě každého sokola hraje. Slety jsou světovým unikátem, co se týká velikosti a myšlenky celé události, díky čemuž sokolské hnutí zná a obdivuje celý svět. Cílem sletu není jen podívaná na představení cvičebních sestav a rejů, ale i společenská událost a přehlídka sokolské činnosti. Pro cvičence je slet životní událostí a vrcholem jejich soustavné práce, pro diváky představuje neskutečný zážitek ze sledování. Sokol se díky sletům prezentuje veřejnosti jako fungující organizace, ve které duše a tělo člověka vzkvétá.

V dobách největší slávy Sokola byly slety skoro až národní slavností a pomáhaly tak pověsti naší republiky. Slety tedy nebyly pouze společenskou událostí. Některé z nich se konaly ve vypjatých situacích našich dějin a stávaly se tak motorem a pohnutkou k národní hrdosti, bratrství a pospolitosti, symbolem boje za svobodu a demokracii proti režimům, které postupně ovládaly naši zem. V některých obdobích byl Sokol zakázán, ale s uvolněním politické situace se pak vždy vrátil a obnovil svou činnost za pomoci sletu (1920, 1948, 1994).

Za dobu trvání se konalo již 15 všesokolských sletů a všechny byly něčím výjimečným a významným. Nicméně některé slety měly hlubší podtext a staly se tak ještě významnějšími. Zejména I. slet, konaný 1882 na oslavu 20 let sokolského hnutí, o kterém byla zmínka v začátku práce. Přestože původně měla celá událost být mnohem menších rozměrů a mělo jít pouze o veřejné cvičení členů českých jednoty z měst a vesnic doprovázené průvodem Prahou a zakončené hostinou, nakonec přišel br. Tyrš s návrhem seznat na tuto akci i ostatní Sokoly a uspořádat sjezd všech sokolských jednot, i mimo Čechy a Moravu. Tak vznikla, během jedné z valných hromad, myšlenka prvního všesokolského sletu. První velkolepá akce takovýchto rozměrů, která se zapsala velkými písmeny do dějin Sokola. Celá Praha byla v úžasu, když centrem města pochodovalo 1600 Sokolů za doprovodu Kmochovy hudby, načež několik set z nich zacvičilo společnou sestavu na Střeleckém ostrově. Nikdo v té době ještě netušil, že Sokol bude mít takový úspěch, a že tento slet je jen prvním z mnoha. (Novotný, 1990)

Rozsah sletů se zvětšoval s rostoucí členskou základnou, a tak se uzpůsoboval i program akce. II. a III. slet (1891 a 1895) byly uspořádány v rámci národních výstav a kromě mužů zde vystupovala mládež a průvodu i vystoupení se zúčastnila sokolská jízdní na koních. IV. sletu, v prvním roce nového století, se zúčastnily poprvé se svým vystoupením s kužely ženy, což byla přelomová událost pro zapojení Spolku paní a dívek pražských do sokolské jednoty. Na tomto sletu se poprvé vzdával hold hlavnímu městu shromážděním na Staroměstském náměstí, které se později opakovalo při dalších příležitostech. (Kozáková, 1998)

Prvním velkým sletem byl v pořadí V., konaný roku 1905, kterého se zúčastnilo 194 jednotlivých družstev cvičenců z řad školní mládeže, žactva, dorostu a mužů i žen. Součástí byl velký plavecký závod na Vltavě a diváci mohli zhlédnout vůbec první sletovou scénu. Jmenovala se Šachový turnaj a znázorňovala husitské vítězství nad králem Zikmundem. Tohoto sletu se také prvně zúčastnili členové amerického Sokola a zacvičili zde moderní sestavu, která se odlišovala od klasického českého stylu. Vrcholem události byla pocta zakladatelům – Tyršovi a Fügnerovi na pražských Olšanech. Další slet, v pořadí již VI., trval celých pět týdnů a je znám jako první slet Svazu Slovanského sokolstva. Hlavním tématem bylo oslavování antiky a jejích myšlenek. Nastal rok 1914 a vypukla 1. světová válka, do které sokolové zasáhli v ohromném počtu jako součást armády na pomoc národu. Po skončení války vznikla samostatná Československá republika, politická i společenská situace se uvolnila a sokolskému hnutí začala zlatá léta rozkvětu. V té době se konal VII. Všesokolský slet na Strahově (1920). Slet byl oslavou nové republiky a skončení války, sokolové při této příležitosti vzdali hold prezidentu Masarykovi, který navštívil a shlédl vystoupení. Od roku 1926, kdy se konalo VIII. shromáždění, se cvičení přesunulo na nově zbudované sportoviště na Strahově. Tato událost byla řízena z nově postaveného Tyršova domu, kde byla u příležitosti sletu slavnostně odhalena socha dr. Tyrše a otevřeno sokolské muzeum.

70 let od vzniku Sokola a současně i 100 let od narození Miroslava Tyrše se konal výroční IX. Sokolský slet. Byly to velké oslavy trvající po celý rok – od běžeckého závodu, zimních sletových her, dnů školní

mládeže, žactva a dorostu přes rozhlasové pořady, koncerty České národní filharmonie, články v denním tisku až k rozsáhlé expozici na pražském výstavišti.

V době, kdy zemi hrozila další válka a nástup německého nacismu, roku 1938, se pořádal slet pro podržení národa v těžkých chvílích. Z Prahy běželi běžci do deseti měst v pohraničí, aby vzbudili bojovnost v lidech a sounáležitost k českému národu. Průvody byly pořádány jako manifestace češství a opovržení válkou a nastupujícím nacismem. Během války byl Sokol zakázán, aby se potlačily jeho národní myšlenky a nevznikalo tak žádné riziko pro německou Říši. Proto ihned po válce Sokolové obnovili svoji činnost a hned roku 1948 uspořádali XI. slet. Nadšení z ukončení války ale rychle vyprchalo s hrozbou nástupu komunismu, a tak se opět účastníci vyjadřovali k nastalé situaci, demonstrovali v průběhu průvodu a odmítali přijmout nový režim. Po tomto sletu bylo ze Sokola vyloučeno přes 11 tisíc členů a činnost jednoty byla opět na desítky let zakázána.

Téměř o padesát let později se Sokol opět vrací k životu a na důkaz toho pořádá roku 1994 ČOS XII. všesokolský slet, nyní už v samostatné České republice. Takto významné události se nemohli nezúčastnit vysocí představitelé státu včetně prezidenta Václava Havla, který pozval své zástupce na Pražský hrad, kde připjal na sokolský prapor stuhu s českou trikolorou. Tímto sletem dala ČOS jasný vzkaz, a to, že Sokol přetrval mezi věrnými a nyní opět zdvihá svá křídla.

Od té doby se konaly ještě tři další všesokolské slety, ten poslední byl uspořádán v roce 2012 na výročí 150 let od založení Sokola. K této příležitosti se do Prahy sjeli cvičenci z celého světa a předváděli své sestavy z různých odvětví gymnastiky, akrobacie a tanců. Byla to velkolepá událost pro všechny sokoly a slavilo se několik dní. (Kozáková, 1998)

3 CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem této práce je zmapovat a popsat více jak stoletou historii TJ Sokol – Strašnice tak, aby sloužila jako plnohodnotný text zachycující všechny její důležité okamžiky od jejího vzniku až po současnost v kontextu všech politických, kulturních a společenských změn. Zároveň by práce měla mít dostatečnou vypovídající hodnotu o vývoji Sokola v Českých zemích, konkrétně pak ve Strašnicích. Pro dosažení hlavního cíle jsem si určila několik dílčích cílů, které mi ho pomohou splnit. Těmito dílčími cíli jsou:

1. shromáždit, analyzovat, porovnat a zhodnotit všechny dostupné dokumenty a materiály, které jsou základem pro orientaci v problematice a tak zároveň i pro sepsání celé práce.
2. Zvolit si vhodné metody pro empirické zkoumání materiálů.
3. Na základě splnění předešlých cílů členit období na jednotlivé historické etapy a dávat je do kontextu s děním v Sokole Strašnice.

4 METODY PRÁCE

Metody použité v mé práci využívají jak historické prameny hmotné v podobě knih, sborníků ad., tak i s prameny nehmotné ve formě rozhovorů a vzpomínek členů Sokola Strašnice. Na veškeré tyto zdroje je nahlíženo přímou metodou, díky níž dokážeme lépe zrekonstruovat prostou skutečnost historických faktů a pochopit tak všechny souvislosti.

Celá práce je sestavena dle progresivní metody, kdy jsou události za sebou řazeny podle toho, jak se udály, od starších až po současnost. S progresivní metodou se váže metoda diachronní, která srovnává historické okamžiky v řadě za sebou jednotlivě, nikoliv v plošném rozměru více souběžných událostí. Při porovnávání poznatků je pak využita metoda deduktivní a komparativní, kdy vycházíme od obecností (teoretická část) ke konkrétním situacím (praktická část).

5 PRAKTICKÁ ČÁST

Následující kapitoly se budou věnovat zejména sokolské jednotě ve Strašnicích, ale aby všechny informace zapadly do správných souvislostí, bude zde vypsána i obecná historie a situace panující v českých zemích v konkrétní době. Popis událostí bude začínat v době založení Sokola Strašnice začátkem 20. století a plynule naváže na obě světové války, dobu komunistického režimu až k současné situaci, která panuje ve strašnické jednotě, ale současně s tím i ke stavu novodobé sokolské obce.

5.1 Obec Strašnice

Pro lepší vhléd do situace bude pro začátek praktické části uveden stručný popis obce Strašnice, její charakter a vývoj. První zmínky o Strašnicích pochází již z konce 12. století. Byla to malá osada, která patřila pod vyšehradskou kapitolu. Vznik názvu obce může mít několik pramenů. Jedním z možných vysvětlení, a nejcitovanějším, proč se vesnička jmenovala právě Strašnice, byla přítomnost rybníků a bažin. Na blatech vycházely sirné a jiné výpary, které v noci světélkovaly, a tak si pověřiví lidé mysleli, že zde straší.

Strašnice byly vždy malou obcí a nikdy neměly samostatnost, vždy spadaly pod správu farností či jiných, větší obcí. Začátkem 20. století se začaly rozrůstat, byl zde založen poštovní a telegrafní úřad, zaveden vodovod i elektrické osvětlení a zřízena první strašnická četnická stanice. Byla zde vystavena nová tramvajová vozovna, čímž se dráha protáhla z někdejšího okraje Prahy až do Strašnic. Díky tomuto rozmachu se obec stala natolik významnou, že byla r. 1922 připojena k Praze jako její VIII. část. Později díky dalšímu růstu pražských území a připojováním nových obcí, se osmá část rozdělila a Strašnice se staly součástí 10. pražského obvodu, ve kterém zůstaly dodnes. (Augusta, 1997)

Nejstarší dochovanou stavbou je Bečvářův statek z 30. let 19. století. Celý statek je dnes zrenovovaný a slouží jako sídlo pro místní firmy. Mezi další významné kulturní památky Strašnic patří již zmiňovaná tramvajová vozovna z roku 1908. Nejvýznamnější památkou na území Strašnic je o málo starší stavba Trmalovy vily, z dílny známého architekta Jana Kotěry, která byla postavena pro ředitele pražské obchodní školy Františka Trmala. Dnes slouží vila jako kulturní centrum a muzeum Jana Kotěry. Významnou stavbou na území Strašnic je i sokolovna, důležitá nejen pro svoji historickou hodnotu či sportovní a kulturní rozvoj obce, ale i pro tuto práci. Poslední ze zajímavých památek, která se svou historií dotýká Sokola Strašnice, je budova staré školy postavená v secesním stylu, také počátkem 20. století. (Seznámení s městskou částí, n. d.).(Staré Strašnice, n. d.)

5.2 Založení strašnického Sokola

Psal se rok 1908, České země se nacházely stále pod vládou habsburské monarchie, což ale nemělo mít dlouhé trvání. Češi stále toužili po své samostatnosti, už nechtěli žít v područí jiných národů, a tak je jasné, že takové hnutí, jako bylo to sokolské, prodchnuté českým národním duchem, se šířilo českými zeměmi rychle a volně jako sokol. I malé obce a městečka chtěly být součástí tohoto velkého plánu. Strašnice tou dobou ležely v předměstí velké Prahy a zatím ještě čekaly, než je přijme do své náruče. Přesto i tak měly tou dobou více než 4000 obyvatel, z nichž mnozí chtěli realizovat myšlenku na nějaké místo a skupinu lidí, se kterými by mohli rozvíjet fyzické zdatnosti, ale i rozšiřovat duševní hranice a sociální stránky jejich života. Zkrátka i obyvatelé Strašnic zatoužili být součástí sokolského hnutí a mít vlastní tělocvičnou jednotu. Díky podpoře ostatních blízkých jednot (Vršovice, Žižkov, Nusle aj.), několika významných osobností a s přispěním obecního zastupitelstva vznikla tedy 18. 10. 1908 strašnická sokolská jednota. (Sokol Strašnice, n. d.)

Jednou z nejdůležitějších postav, které hráli roli u založení Sokola Strašnice, byl bratr Jaroslav Borotínský Zyka, který byl současně prvním starostou Sokola Strašnice a tajemníkem ČOS, jednatelem vzdělavatelského sboru ČOS a představoval tak velkou sokolskou osobnost své doby. Během několika let zastupoval funkci i v jiných jednotách – Sokol Michle či Nusle. Vedle činnosti sokolské byl povoláním spisovatel, básník, redaktor a divadelník. Mimo jiné se zasloužil i o vznik sousední vršovické jednoty, která je o něco málo starší než ta strašnická. Nadšení a vlastenectví tohoto muže umožnilo sokolům ve Strašnicích splnit si jejich sen o vlastní organizaci, dodnes na něj někteří pamětníci z věrné gardy vzpomínají a vyprávějí o něm s úctou. Jedna ze cvičenek, která se coby malá žákyňka s Jaroslavem B. Zykou potkala, dodnes vlastní památník, do kterého jí napsal a věnoval svoji báseň „Šťastnému dítěti“.

At' hodně krásných chvil v tvém žití

kde otce starost, matky slova,

at' nasype Ti život kvítí

co radost srdce všechno chová...

Měj víru v příští, lásku k vlasti,

At' sny nic nikdy nezakalí,

Pak věř, že bude vždycky snáz Ti

Již hledět budeš k jasné dáli...

At' neraní Tě bolest doby,

At' oko s úsměvem se dívá,

*Kde blaho je a žádné zloby
A píseň štěstí věčně zpívá...*

Jar. B. Zyka - Strašnice 17. X. 1935 (Památník M. Kosinové, n. d.)

Nejen oni vzpomínají rádi na něho, ale i sám bratr Jaroslav měl hluboký vztah ke strašnické jednotě a rád se do ní vracíval i v době, kdy již nebyl jejím činovníkem. Organizoval a inicioval kulturní a vzdělávací programy, dokonce sepsal a složil dohromady sborník k 25. výročí fungování strašnické jednoty. Kromě Jaroslava B. Zyka byl vůdčím duchem událostí vedoucích k počátku Sokola Strašnice i František Sedláček. Od počátku věřil v úspěšnost této myšlenky a plně podporoval veškeré snažení a sám přikládal ruce k dílu v úředních a právních záležitostech. Díky tomuto nadšení, vzdělání a svému umění komunikovat s lidmi a úřady se stal prvním jednatelem jednoty.

Členů, kteří se podíleli na založení jednoty, bylo v začátcích 52, nicméně členská základna se ihned poté začala rozrůstat a již rok od ustavení vznikl vedle mužského i sbor ženský. Většina nově založených jednot se začínala scházet v hostincích nebo jiných kulturních prostorách. Ani ve Strašnicích tomu nebylo jinak, sokolové se zde scházeli v tehdejší hostinci a centru kulturního dění „U Trmalů“, kde provozovali svá cvičení, schůze i společenské události. V čele jednoty stál, jak jsem zmiňovala výše, starosta Jaroslav Borotínský Zyka, který tento post zastával v letech 1908–1914 a později byl zvolen ještě jednou, a to 1926-1936.

Strašnická jednota se rok po svém vzniku přidala ke Středočeské župě, díky čemuž již nebyla jen malinkou a samostatnou organizací, ale spadala pod velký celek, který jí pomáhal a podporoval její fungování. Díky této podpoře se mohla rozrůstat rychleji, a tak se stalo, že hostinec u Trmalů už byl pro schůzky a cvičení malý, proto se činnost strašnických Sokolů přesunula do budovy tehdejší nové školy, dnes známé pod názvem „stará škola“. Zde měli prostor pro rozšíření cvičení a věnování se novým sportům, prostné i nářad'ové gymnastice, šermu aj. Mimoto se zřídil i hudební a trubačský sbor, které rozvíjely rytmiku u cvičenců a jejich hudební vzdělání. Jednota vydávala vlastní časopis s názvem „Vlastní silou“, ve kterém publikoval mimo jiné i starosta Jaroslav B. Zyka. Pořádali se různé kulturní akce, první šibřinky a oslavy výročí založení. Větší prostor otevíral hranice akcím většího formátu a okázalejším oslavám. Čtyři roky od vzniku jednoty, tedy 1912, měly Strašnice již takovou členskou základnu, že se mohli zúčastnit svého prvního sletu, tehdy konkrétně VI. všesokolského sletu. (Památník k 25. výročí jednoty, 1928)

5.3 Období 1. světové války

V české historii je zahrnuto několik milníků v podobě bitev a válek, nicméně první světová válka je jedním z nejdůležitějších. Evropa byla hlavním dějištěm této války, a tak i průběh a její následky byly pro mnoho evropských států klíčové. Rozpadla se habsburská monarchie a země, které ovládala, se osamostatnily a založily se nové státy a soustátí. Pro nás znamenal konec první války vznik samostatné Československé republiky v čele s prezidentem T. G. Masarykem.

Sokolskou veřejnost zastihla válka nečekaně, v době konání brněnského sokolského sletu. Místo plánovaných třídních oslav zbyl pouze jeden se smutným koncem. Když se ozvala rána z děla, nikdo netušil, že ohlašuje smrt panovníka Ferdinanda d'Este a jeho ženy v Sarajevu, a že s sebou přináší 4 roky utrpení. Po obdržení této zprávy zavládl na tribunách cvičiště chaos, dokonce se organizátoři ještě dohadovali, zda pokračovat ve cvičení či ne. Muži, kteří byli v tu chvíli už nastoupeni na cvičišti, svou skladbu docvičili, ženám už tato možnost dána nebyla. Vzhledem k vyhocené situaci, která panovala již před sletem, a která nebyla nakloněna Sokolům a jejich sletu, bylo rozhodnuto událost okamžitě a předčasně ukončit. „*Brněnským sletem bylo zakončeno velké období vývinu sokolské myšlenky. Již předčasné přerušování jeho, zaviněné neočekávanou tragedií sarajevskou, dalo tušiti, že mír světový jest rozvrácen.*“ (Mauerhart, 1925, p. 38)

Byla válka a pro Sokoly znamenala příležitost prokázat jejich národní smýšlení, ochotu a chuť bojovat za svobodu státu. Ve všech sokolovnách, včetně strašnické, docházelo během války k útlumu činnosti. Jedním z důvodů byla branná povinnost pro všechny muže a mladíky. Zatímco muži bojovali, ženy pomáhali ošetřovat raněné a staraly se o udržení zdánlivě normálního života.

Jak uvádí Krejčí (2002), Sokolové brali svou brannou povinnost velmi vážně, a tak není divu, že tvořili větší část našich československých legií a utvořili několik samostatných praporů. Mezi ostatními vynikali zejména v umění rychle se dostat do bojových formací, byli velmi disciplinovaní. Díky těmto vlastnostem, tělesné zdatnosti a výcviku v branných cvičeních byli Sokolové v boji velmi úspěšní a dodnes jsou považováni za národní hrdiny. Hlavní roli sehráli i v chaotických událostech kolem převratu vlády v roce 1918, kdy vytvořili tzv. Národní stráž, které chránily pořádek ve státě, a dohlíželi na to, aby nedocházelo k rabování a zbytečným pouličním bojům v už tak válkou postižených městech. Sokol se tak ukázal jako organizace, na kterou je možné se spolehnout v těžkých chvílích, díky jeho pevné struktuře a kázni všech bratrů. Jako poděkování a výraz úcty k sokolské pomoci se dá považovat fakt, že po skončení války se starosta ČOS J. Scheiner stal prvním generálním inspektorem čs. armády. (Kozáková, 1998)

I po skončení války, přetrvával v zemi neklid, a tak ČOS vydala pro všechny jednoty pokyny pro organizování branných čet. Tyto čtyři měly fungovat jako vojenské milice, které by byly v pohotovosti a v případě potřeby by byly připravené zasáhnout a urovnat jakýkoliv konflikt, který by mohl vzniknout v nastalé sociální situaci. Přestože nápad to byl dobrý, díky zkušenostem a zdatnosti sokolů, Waic (1998,

p. 110) uvádí, že „...sít' pravděpodobně nebyla nikdy zcela dobudována a v průběhu dvacátých let se v sokolských jednotách uplatňovala pouze běžná branná výchova bez výcviku se zbraní.“

5.3.1 Sokol Strašnice v 1. světové válce

Co se týká branné čety ve Strašnicích, nedochovaly se záznamy s konkrétními údaji, nicméně branná cvičení byla do programu zařazena. Vyplývá tak z archivních zápisků Sokola Strašnice ze Zprávy o branném cvičení (1919), kde se uvádí i konkrétní náplň těchto cvičení:

- názvosloví (rota, četa, roj, velitelé, atd.);
- nástup v šiku apod. (pozor, pohov, pozdrav, na místě, v chodu, jednotlivě i v útvaru);
- útvar a změna téhož (obraty na místě, v pochodu, jednotlivě i v útvaru);
- cvičení pořadová beze zbraně;
- cvičení pořadová se zbraní;
- cvičení roty se zbraní na místě;
- cvičení roty se zbraní v pochodu;
- cvičení polní.

Potřeba těchto vojenských jednotek se brzy ukázala, když v roce 1919 vypukly nepokoje na Slovensku, kdy Maďarsko vpadlo na slovenské území. Sokolové utvořili celé čtyři prapory, které čítaly kolem 8300 mužů. (Kozáková, 1998) I ze Strašnického Sokola bylo odvedeno několik desítek mužů, píše se tak v dodatku ke Zprávě o branném cvičení. Je jisté, že všichni chtěli dokázat svou odvahu a mít malý podíl účasti na pomoci bratrskému Slovensku. (Památník k 25. výročí jednoty, 1928)

Během akademie na oslavu stoletého výročí jednoty, byly slavnostně odhaleny pamětní desky, které vzdávají hold padlým bratřím v letech 1914-1918. Konkrétně to byli:

br. Král Augustin

br. Kühner Eduard

br. Malík Jan

br. Plíva Jaroslav

br. Roubal Václav

br. Talian Martin

5.4 Meziválečné období

Konec války znamenal pro všechny sokolské jednoty nový začátek. Opět se obnovovalo cvičení v podobě z předválečné doby. Útlum činnosti, který přetrvával během posledních válečných let, začínal ustupovat. Se vznikem demokratického státu se otevřely nové možnosti pro všechny a Sokol se své příležitosti chytil a využil ji. Ve 20. letech zažíval zlatá léta rozkvětu a prosperity.

5.4.1 Zlatá sokolská léta

Období mezi světovými válkami je v sokolské historii považováno za zlatý věk, nejlepší léta a největší rozmach hnutí. Bylo to dáno hlavně tím, že v dobách habsburské monarchie musela jednota neustále bojovat za svéprávnost a ideje s tehdejšími režimem, který nechtěl tato česká národní hnutí podporovat. Po první světové válce byla vyhlášena demokratická Československá republika a situace ve společnosti a politice se uvolnila. Zlatá dvacátá léta tedy nepřinesla rozvoj jen po stránce hospodářské a politické, ale i v mnohých stránkách všedního života a volného času. Počet členů Sokola stoupl koncem třicátých let na necelý milion. Tento počet dal impuls ke vzniku nového hesla „Co Čech, to Sokol“.

Do Československa přicházely nové sportovní disciplíny a odvětví, která se zatím provozovala pouze za našimi hranicemi. Vznikaly nové sportovní kluby – jacht klub, tenisové kluby, plavecké, zápasnické, cyklistické ad. Tyto tendence začaly pronikat i do sokolského cvičení, a tak se k sokolské všestrannosti přidala i sokolská sportovní družstva. Ve všech těchto disciplínách se pak soutěžilo na několika úrovních – přebory v rámci jednoty, žup na velkých přeborech ČOS, ti nejlepší pak na mezinárodních soutěžích.

Pro ilustraci uvádím seznam sportovních odvětví provozovaných v Sokole v letech 1937/1938, jak uvádí Kozáková (1998): obecný tělocvik, nářaďový tělocvik, lehká atletika, těžká atletika, rytmika, lyžování, plavání, skoky do vody, tenis, pálkovací hry, odbíjená, košíková, házená, lední a pozemní hokej, kanoistika, veslování, jachting, lukostřelba, stolní tenis, šerm, jezdeckví, cyklistka apod.

Různorodá činnost sokolských jednot obhacovala celou společnost, od těch nejmenších až po seniory. Sokolovny se stávaly z tělocvičen a sportovišť i dějištěm kulturních a společenských událostí.

5.4.2 Sokol Strašnice mezi válkami

První světová válka byla velkým mezníkem v dějinách mnoha států a změnila v jejich politickém uspořádání a společnosti mnohé. Nicméně málokdy se člověk dozví, jak se dopady bojů o moc projeví v tom konkrétním místě. Učí se o vzniku Československa, ale o obcích a menších městech a jejich historii se dočteme pouze v místních kronikách a archivech. Stejně tak tomu je i ve Strašnicích, které se po skončení války staly součástí Prahy (1922), což napomohlo k jejich rychlejšímu rozvoji a obnově každodenního života

po čtyřech letech válčení. I ve strašnickém Sokole došlo k velkým změnám. Po útlumu činnosti, kdy mnoho mužů bylo odvedeno, nastal očekávaný obrat. Do Sokola se vrátili navrátilci z války, ale byl zaznamenán i příliv nových cvičenců a cvičenek. V jednotě tak nastaly změny, které by se mohly začít odpočítávat výstavbou vlastní tělocvičny, která se stala symbolem nové éry ve Strašnicích.

5.4.3 Výstavba nové sokolovny

Nutnost postavit a vybudovat si místo, které bude patřit jen místním Sokolům, pocítili členové strašnické jednoty díky nárůstu cvičenců po skončení války. Muži, kteří narukovali, se vraceli zpět domů a do starých životů. Mládež začínala mít větší zájem o cvičení a dění kolem sokolského hnutí. Po několika letech trvalého vzrůstu jednoty přestaly prostory staré školy stačit požadavkům a hlavně chtěli být strašničtí ve svém. Přestože členská základna a činnost rostly, finanční prostředky na výstavbu nebyly příliš veliké. Základní a hlavní problém byl ve vhodném pozemku, který jednota nevlastnila, a tak neměla kde stavět. Tomu napomohl místní štedrý statkář Julius Bečvář, který roku 1921 věnoval Sokolu Strašnice pozemek v Saratovské ulici. Nadšení z této skutečnosti vedlo k prvním výkopům a stavbě základů již počátkem téhož roku a svépomocí všech bratrů a sester mohla být o šest měsíců později, 11. června, slavnostně otevřena. Oslavy této události byly na tak malou obec veliké. K příležitosti otevření nové sokolovny byl uspořádán velký průvod Strašnicemi, následovalo veřejné cvičení, hudební a tělocvičná akademie v podobě vystoupení všech cvičenců z jednoty a večer se konala lidová veselice pro místní i pro okolní obyvatele.

Výstavba tělocvičny, která původně měla sloužit jen jako dočasné provizorium, přesto stála více jak 500 000 Kčs. Aby si mohla jednota projekt této velikosti dovolit a nepřijít o všechny peníze z pokladny, vyřešila problém prodejem pozemku, který byl v předešlých letech zakoupen právě za účelem vystavení nové tělocvičny. Tento pozemek nebyl vyhovující pro stavbu sokolovny, zejména díky malým rozměrům. Prodej pozemku napomohl zafinancovat nejen samotnou výstavbu, ale i počáteční režijní výdaje pro chod budovy. Nová tělocvična vlila sokolům do žil nový optimismus a tak cvičení jen vzkvétalo. Prostory poskytovaly místo pro provádění prostných cvičení, nářadové gymnastiky – bylo zakoupeno nové nářadí a náčiní, které rozšířilo možnosti tělesné výchovy a pohybových aktivit. Nacházelo se zde několik cvičebních sálů, podium pro veřejná vystoupení různých sestav nebo hudebních koncertů – v jednotě fungoval stále trubačský a pěvecký sbor. V jedné z vedlejších místností bylo i loutkové divadlo, které lákalo děti na představení. Pro větší akce jako šibřinky, kdy do sokolovny přišlo víc lidí, byl k dispozici balkon s výhledem na celý hlavní sál a podium. Sokolu se vedlo natolik dobře, že už tři roky po dostavení, se realizovala přístavba bočního křídla coby výčepu (stavební plány jsou v příloze práce). Od roku 1924 se stavba tělocvičny nezměnila a dodnes stojí tak, jak ji naši předchůdci vystavěli. Pouze výčep už dnes neslouží svému účelu, místnost byla upravena na šatnu a i uspořádání ostatních místností zaznamenalo několik změn. Ale hlavní koncept a myšlenka zůstaly více jak 90 let stejné.

5.4.4 Fungování strašnické jednoty 1920-1938

Jak je jasné z předchozích kapitol, Sokol Strašnice byl, na tak malou obec, rychle se rozvíjející jednotou. Po dostavení tělocvičny se činnost stávala různorodější a přitahovala stále nové zájemce o tělesná cvičení. V roce 1928 uspořádala jednota bujaré oslavy 10. výročí vzniku ČSR. Během oslav byla prováděna hromadná cvičení, ale i sestavy jednotlivých oddílů, během celého roku se pořádaly různé akademie, besídky, představení a jiné kulturní programy, které podtrhovaly důležitost události. V roce 1933 oslavila jednota své 25. narozeniny, na jejichž počest vydala pamětní sborník "25 let Sokola ve Strašnicích". V tomto sborníku jsou zaznamenány vzpomínky a příspěvky od tehdejších členů Sokola Strašnice, mimo jiné zde přispěl i br. starosta J. B. Zyka.

Nejpřesnější popis toho, jak jednota fungovala v meziválečném období, je možno vyčíst z dochované výroční zprávy z roku 1936, která je celá v původním znění součástí archivu Sokola Strašnice. Zpráva byla přednesena na valné hromadě následujícího roku, na které se sešlo 136 členů. Díky tomuto dokumentu je známa organizační struktura Sokola Strašnice ve 30. letech 20. století, a to následovně:

Starosta	br. J. B. Zyka
Jednatel	br. J. Novotný
Hospodář	br. V. Koubek
Vzdělavatel	br. J. Jindra
Náčelník	br. F. Virt
Náčelnice	ses. M. Kousalová
Matrikář	br. Fr. Matějka
Pokladník	br. A. Adel
Zdravotník	br. Fr. Pokorný
Knihovník	br. Fr. Čermák
Novinář	br. B. Hlavica
Předseda finanční komise	br. J. Dušek
Předseda Družstva pro postavení a udržování tělocvičny „Sokola“ v Praze-Strašnicích	br. J. Vojtěchovský

Výroční zpráva obsahuje shrnutí předešlého roku od každého z těchto činovníků, kteří byli ve vedoucích funkcích jednotlivých oddílů a odborů. Celkově měla jednota v té době 363 členů, kteří cvičili v oddílech žáků a žákyň, dorostenců a dorostenek, mužů a žen, cvičitelský sbor mužů a cvičitelský sbor žen (návštěvnost

cvičení viz příloha). Odbory a sbory fungující v jednotě pak zahrnovaly finanční komisy, vzdělavatelský sbor, starou gardu, cvičitelský sbor, hospodářský odbor, pořadatelský odbor, dramatický a prázdninový odbor.

5.4.4.1 Výroční zpráva z roku 1936

Úvodní slovo má ve zprávě starosta br. Zyka, který ve svém článku „Zaváté srdce sokolské...“ vyzývá všechny členy Sokola strašnického, aby podpořili svoji jednotu nejen svou činností a účastí na pořádaných akcích, ale i po stránce finanční, neboť i přes úspěšné období měli potíže. *„Nesplněno všechno, protože to věrné členstvo zapomenu na podporu finanční, neboť z idealismu sokolského nelze žít, když jen třetina členstva je nejvěrnějším podporovatelem všeho, z čeho nutno žít, plnit povinnosti berní, daňové, osvětlení, otop, správní výlohy, opravy stavební, doplňování nářadí a dluhy na budově vážnoucí.“* apeluje na své bratry a sestry Jaroslav B. Zyka. (Výroční zpráva, 1936, p. 1) Z textu je také patrné, že jednota se v polovině 30. let zmítala i v jiných problémech než ve finančních. Mezi některými členy docházelo k potyčkám a osobním sporům, byla zaznamenána malá účast na podnicích jednoty, slabá podpora ve věcech mravních, pracovních i již zmíněných finančních. Ve strašnické sokolovně v těchto letech vládl neklid a jednota nebyla zcela jednotná. Bylo málo těch, kteří ctili staré časy a hodnoty bratrství a oddanosti, těch co byli schopni pomoci vždy a všude. Stejný názor zaujímal i jednatel, který ve své zprávě připomíná slavnostní okamžiky oslav 25. výročí, které jsou jen vzpomínkou v těchto temnějších dobách. Doufá a věří, že k obnově by mohlo dojít při dalších blížících se oslavách k 30. roku jednoty, ale zároveň i 50 let ČOS a X. Vsesokolský slet. Strašničtí tak stáli na místě, kdy bylo potřeba probudit se a znovu se navrátit k tradicím. Bohužel se blížila válka, a tak k oživení došlo až o několik desítek let později.

Vzdělavatel jednoty mluví ve svém shrnutí o právě uplynulém roku s podobným náhledem. Podává zde obrázek toho, jak jednota v této době fungovala. Nejožehavějším problémem byl úbytek členstva. Těch, co jednotu opustili, bylo více než nově příchozích. Kromě přirozených příčin ztrát uvádí br. Jindra jeden z hlavních důvodů, a to je stěhování obyvatel více do centra města. Strašnice ležely v té době na okraji rychle se rozvíjejícího velkoměsta, hospodářsky i kulturně, což pro ně mělo jak výhody, tak ale i nevýhody právě v odlivu obyvatel za prací. Díky tomu ve strašnické jednotě řešili, jak tento problém vyřešit a nalákat nové členy. Vzhledem k situaci, která panovala v Sokole, bylo řešení problematické. Bratrství a láska z předválečných dob se u většiny členů vytratily a neměli tak k Sokolu správný přístup a vztah. Přestože se pořádalo mnoho podniků a závodů, účast na nich byla malá a v soukromých sporech a roztržkách členů, kterých přibývalo, morální hodnoty upadaly. Podle vzdělavatele je načase si přiznat, *„...že jednota naše nebude růst, nebudeme-li všichni jednotni jak v myslích, tak v srdcích.“* (Výroční zpráva, 1936, p. 12)

Ze zprávy vzdělavatele je možno vyčíst záznamy o podnicích pořádaných jednotou, besedách a vzdělávacích přednáškách, ale i o akcích, které sami nepořádali a zúčastnili se jich. Dále zde udává, že během

nich se uskutečnilo 72 proslovů členů z řad Sokola Strašnice, byl uspořádán večer členstva s přednáškou se světelnými obrazy. Konaly se také vzdělávací školy a přednášky pro členstvo. Následuje soupis toho nejdůležitějšího, co se během roku 1935 odehrálo:

- 13. 1. - *besídka dorostu*
- 23. 1. - *beseda členstva*
- 2. 2. - *šibřinky*
- 20. 2. - *členská schůze*
- 3. 3. - *valná hromada*
- 6. 3. - *členská beseda*
- 10. 3. - *besídka žákyň*
- 24. 3. - *divadelní představení (Fr. Škroupa, Dráteník)*
- 14. 3. - *divadelní představení (Fr. Škroupa, Dráteník)*
- 5. 5. - *divadelní představení (Fr. Škroupa, Dráteník)*
- 12. 6. - *schůze starých gard sokolských*
- 16. 6. - *besídka žáků*
- 1. 9. - *posvícenská zábava*
- 15. 9. - *divadelní představení (Fr. Škroupa, Dráteník)*
- 18. 9. - *beseda členstva (padesátiny br. náč. F. Virta)*
- 29. 9. - *den brannosti ve Strašnicích (účast 12 členů Sokola Strašnice)*
- 16. 10. - *beseda členstva (šedesátiny br. starosty J. B. Zyký)*
- 27. 10. - *účast při otevření nové školní budovy ve Strašnicích, večerní koncert Pěveckého sdružení pražských učitelů*
- 28. 10. - *akademie*
- 10. 11. - *členská beseda (vzpomínka na 70 let úmrtí J. Fügnera, zároveň se skládal sokolský slib - složilo ho 31 bratrů a sester)*
- 17. 11. - *divadelní představení (Fr. Škroupa, Dráteník)*
- 1. 12. - *Akademie žen (25 let ženského odboru)*
- 8. 12. - *dětské odpoledne (Mikulášská nadílka)*
- 31. 12. - *Silvestrovský večer*

Během listopadu a prosince probíhaly v sokolovně kurzy tanečních hodiny pro členy i veřejnost. Mimoto byla sokolovna propůjčována i lidem, kteří nepatřili do jednoty, pro pořádání divadelních představení, zábav, přednášek apod.

Jak je možné vyčíst ze seznamu, i nadále fungovala v Sokole Strašnice branná výchova a kromě obecného tělocviku (dnes všestrannost) fungovaly i oddíly jiných sportovních odvětví. Díky zprávě náčelnictva se dozvídáme, kterých závodů a soutěží se členové těchto oddílů zúčastnili. Byly to okrskové závody v obecném tělocviku; župní střelecký závod, kde se br. Volek stal přeborníkem župy (dnes stále aktivním členem TJ, vedoucí Věrné gardy); souboj v lukostřelbě; bojový závod a župní závod o putovní vlajku. Kromě těchto se zúčastnili i turnaje v odbíjené a v zimním období hokejového klání. (Výroční zpráva jednoty, 1936)

Zlatá léta pro sokolskou veřejnost se ale chýlila ke konci, a tak i doby rozvoje ve Strašnicích nabraly rychlý spád. S příchodem druhé světové války byly problémy řešené ve výroční zprávě malicherné, protože veškerá činnost byla ve všech jednotách, včetně Strašnic, zastavena.

5.5 Sokol po 2. světové válce

Po skončení války byla celá Evropa nucena obnovovat a rekonstruovat. Nešlo jen o stavební opravy poškozených budov, ale celá společnost potřebovala znovu nabrat novou sílu a dech po mnoha vyčerpávajících letech. Během válečných bojů byla činnost v jednotách pozastavena, ale Sokol se z paměti nevymazal. Když pak skončila válka, jednoty zaznamenávaly nečekaný nárůst zájemců o cvičení. Role Sokolů v této válce nebyla tak významná jako v té předešlé, ale i přesto se na ně v jejich sokolovnách vzpomíná s úctou. Ti, co se vrátili šťastně domů, se s nadšením zapojili do obnovy svých tělocvičných spolků. V očekávání byl již XI. slet, který měl být oslavou konce války a znovuoobením sokolské činnosti v celém svém rozsahu předválečných dob. Slet se sice konal podle plánů, v roce 1948, ale neměl zdaleka tak optimistický konec, jak si všichni představovali. Když se v únoru toho roku ujala vlády komunistická strana, význam celého sletu, který se konal záhy po tomto vládním puči, značně klesl. Pro komunisty byl Sokol organizací, kterou snášeli s nelibostí a snažili se ji ovládnout. Sokolské hnutí stálo díky svým idejím a demokratickému smýšlení v opozici vůči socialistickému myšlení a nekorespondovala tak s plány socialismu. Akčním výborům, které šly straně na ruku, se podařilo vyloučit přes 11 000 členů z různých jednot, aby jim nemohli stát v cestě za společným cílem. Podle zákona vydaného roku 1952 byl zřízen Státní výbor TVS a šest dobrovolně sportovních organizací (DSO), z nichž si jedna dokonce přivlastnila neprávem jméno Sokol. V březnu, o pět let později, vznikl Československý svaz tělesné výchovy (ČSTV), který měl za úkol řídit veškerou tělovýchovnou činnost ve státě ke spokojenosti komunistického učení. Struktura sokolských žup díky tomuto uspořádání zanikla. Nový systém, který byl nastaven, se ale příliš neosvědčil, protože z dobrovolnosti se stávala nutnost a nadšení pro tuto činnost se vytratilo. Pro osvětlení tělovýchovné tradice zorganizovala komunistická strana, po vzoru všesokolských sletů, několik podobných akcí - spartakiád. V letech 1955-1985 se jich dohromady konalo celkem 6 a přestože to byla akce masivních rozměrů, nikdy nemohla dosáhnout na významnost a velikost sokolských sletů. Jistý smysl, kromě politického, tyto akce ale nakonec měly, protože opravdu došlo k oživení tělovýchovné činnosti a

odcvičené skladby měly vysokou úroveň. Nakonec i ČOS se na svém sjezdu v roce 1991 shodla v jednom: „*Když si odmyslíme jejich politické zneužití, je potřebné přiznat, že v odborné a estetické oblasti byly spartakiády přínosem. Na všechny tyto minulé tradice chce dnes sokolstvo navázat*“ (Kozáková, 1998, p. 74)

System nastavený komunistickou vládou vydržel až do 90. let, kdy se po revoluci 1989 měnily veškeré pořádky v zemi. Jediným záchvěvem o změnu stavu bylo období kolem roku 1968, kdy probíhalo tzv. Pražské jaro, ale i tyto snahy byly zničeny s příjezdem sovětské armády. (Olanský, 1973)

5.5.1 Sokol Strašnice v poválečném období

Ani strašnické jednotě se nevyhnula hrůza války, a tak i zde můžeme vypočítat válečné ztráty. Nebylo jich mnoho, ale každý život je vzácný a neměl by být nadarmo ukončen. Statečné hrdiny padlé v zákopech připomíná dnes pamětní deska s 12 jmény u vchodu do sokolovny. Jako všude jinde, ani ve strašnickém Sokole se po několik válečných let nemohlo cvičit, ale možná právě to byl impuls k novému rozvoji činnosti. Koncem 40. let zažil Sokol Strašnice největší rozkvět, co kdy pamatoval. Lidé potřebovali opět naplnit své životy smysluplnou činností a srdce a mysl vrátit zpět k českým národním tradicím. Tou dobou stál v čele jednoty br. starosta Antonín Plešinger a jednatelem byl br. Karel Paul. Podle jejich zápisu ve Výroční zprávě Tělocvičné jednoty Sokol Praha - Strašnice za rok 1947 se dá vyčíst, že cvičení ve Strašnicích tehdy navštěvovalo 1286 dospělých Sokolů, z toho bylo 620 mužů a 666 žen. Vzhledem k velikosti a kapacitě tělocvičny nebylo možné, aby se tam všichni tito nadšenci pro tělesná cvičení vešli, proto se cvičilo nejen v tělocvičně, ale také v domě Barikádníků (dnes strašnický kulturní dům) a ve „staré škole“. Během roku 1947 se pilně připravovali na vystoupení v rámci XI. Všesokolského sletu. Kromě nácviku na slet pracovali ve sletových odborech, prodávali losy, pohlednice, suvenýry, pořádali výlety, přednášky, šibřinky, oslavy výročí a sokolské ideové školy se zkouškami. Dokonce se po dlouhé době uskutečnil i letní dětský tábor v Přídolí na Šumavě. Tento vývoj událostí naléval optimismus do žil všem činovníkům Sokola Strašnice, a tak se ve výboru začala objevovat myšlenka na stavbu nové a větší tělocvičny. Stávající budova byla před více jak 20 lety postavena jako pouhé provizorium a kapacitně přestávala stačit jejich požadavkům. Z tohoto důvodu bylo obnoveno Družstvo pro postavení a udržování tělocvičny Sokola ve Strašnicích, aby sehnalo nejen finance pro stavbu, ale i nové vyhovující pozemky na území Strašnic.

Bohužel, nadšení a píle byly zchlazeny rokem 1948, kdy se k vládě dostala komunistická strana a Sokol ve své podstatě, tak jak byl původně založen bratry Tyršem a Fügnerem, zakázala (viz předchozí kapitola). V nastalé situaci byli někteří důležití činovníci ze Strašnic vykázaní, jak říká dnes br. Krigl „vyakčnění“ (díky akčním výborům), a Sokol i se svými myšlenkami a idejemi ze Strašnic vymizel na několik desítek let. (Výroční zpráva jednoty, 1948)

5.5.2 Sokol Strašnice v letech 1956-1990

Přestože oficiálně Sokol Strašnice (a nejen tato jednota) přestal jako organizace fungovat po nástupu komunistické strany, už v roce 1956 se v tělocvičně začala obnovovat činnost. Někteří z členů dřívějšího Sokola nechtělo zanechat svých aktivit, a tak sokolovna znovu ožila tělesnou výchovou a společenskými událostmi. Nebyla to již ale sokolovna, nýbrž tělocvična TJ Dynamo Vozovna Praha Strašnice. Hlavní činností bylo cvičení zdravotní tělesné výchovy, ale fungovaly zde i oddíly kopané, tenisu, šachu nebo oddíl turistický. S tím, že tento spolek mohl fungovat v těchto těžkých časech, a přesto pod zástěnou jakéhosi tělocvičného spolku ukrývat a přechovávat sokolské myšlenky, je neslučitelně spojeno jméno Karla Škutiny. Tento muž, bývalý náčelník Sokola Strašnice po několika let a následně stál i v čele nově vzniklé TJ Dynamo, měl na těchto aktivitách největší podíl. Společně s několika dalšími „věrnými“ Sokoly, vychovával své následovatele v duchu Tyršových idejí. V jeho činnosti mu pomáhali zejména cvičitelé Hanačiková, Voldřichová, Kejst, Burda, Zejda, Mičan, Havel, a Prokopec. Optimismus pro svoji aktivitu brali všichni z potěšení z pohybu a z myšlenky, že mohou předávat dalším generacím to, co by mohlo být zapomenuto. Měřítkem toho, jak byli tito lidé dobří v tom, co dělali je i fakt, že v roce 1952 reprezentovala ČSR na Olympijských hrách v Helsinkách Věra Trmalová - Draždíková, členka TJ Dynamo, kde s ženským družstvem sportovní gymnastiky obsadily bronzovou příčku.

TJ Dynamo by mohlo být považováno za zástěrku sokolské činnosti, přeci jen Sokolové se přes noc nestanou jinými lidmi a nezmění své smýšlení. Přestože nesouhlasili se situací, v jaké se nacházeli, byli některé oddíly z jednoty nuceni vystoupit na Spartakiádě v roce 1960. Stalo se tak z popudu starších a zkušenějších Sokolů. Opět zde sehrál svou roli Karel Škutina se svým argumentem: „...to musíme nacvičit, jinak nás odtud rozeženou...“, vzpomíná br. Vladimír Krigl coby žák TJ, dnes hospodář TJ Sokol - Strašnice. Tak se strašnická jednota prala s nepřízní osudu, jak uměla, podle svého svědomí a vědomí. Z této doby nejsou archivovány žádné dokumenty, z důvodu politické a společenské situace, která v zemi vládla. Veškeré projevy nesouhlasu k politickému systému, chodu státu aj. byly trestané. V tomto ovzduší tak opadalo i počáteční nadšení, a přestože činnost ve strašnické sokolovně neustávala, péče o tělocvičnu a členy TJ ochabla. Dynamo spadalo pod správu Dopravních podniků, které se o tuto jednotu mnoho nezajímaly. Jak vypráví br. Vl. Krigl, raději financovali jiná, zajímavější, sportovní odvětví a Strašnicím „házeli klacky pod nohy“. Přesto jim ale nedělalo problém chlubit se dobrými výsledky, kterých sportovci z TJ Dynamo dosahovali.

V době 70. a 80. let působil v Dynamu cvičitelský tým, který si uchoval myšlenky sokolského hnutí. Podle pohledu pamětníků, kteří jsou dnes stále aktivní ve strašnickém Sokolu, to bylo právě proto, že si mohla jednota žít svůj vlastní oddělený život díky nezájmu vedení z Dopravních podniků. Utvořil se tak tým, uprostřed s Karlem Benešem (dnes starosta TJ Sokol - Strašnice) a Karlem Doležalem (1941-1996), který pracoval v době, o které se dnes raději moc nemluví, ale o jejich zásluhách pro budoucnost strašnického Sokola

by se mluvit mělo. I přes všechny překážky totiž dokázali utvořit tak pevnou skupinu, která stála v základu znovuoobnovení Sokola Strašnice po revoluci v roce 1990.

5.6 Sokolská organizace po roce 1989

Politické ovzduší v zemi dávalo najevo nesouhlas s vládou komunistické strany a koncem 90. let se poměry začaly uvolňovat. Není proto divu, že po revoluci roku 1989 dostaly události rychlý spád a během tří let se soustátí Česka a Slovenska rozpadlo a vznikly dvě samostatné republiky s demokratickým uspořádáním. Lidé mohli opět volně prosazovat své názory a tak se k činnosti mohla probudit i ČOS se svými myšlenkami z dob národního obrození. K obnovení obce došlo v roce 1990 a opět začala zasedat v Tyršově domě k projednávání sokolských záležitostí. Znovu byli dosazeni do funkcí členové výboru a jednotlivých sborů. Byla vytvořena nová programová rada, která měla za úkol koordinovat plány a úkoly na další období. Hlavním problémem, se kterým se sokolské hnutí muselo v této době potýkat, byl fakt, že několik generací vyrostlo v době bez Sokola a tudíž netuší, co znamená být Sokol a uznávat jeho hodnoty a tradice. Zbyli pouze pamětníci z předválečných dob, kteří už dospěli do seniorského věku. Překonat tuto překážku pomohl zahraniční slet konaný v Paříži r. 1990, organizovaný zahraničními jednotami. Společné úsilí o vystoupení na tomto sletu přivedlo nové členy a pomohlo je spojit.

Došlo k vytvoření nových stanov ČOS, které byly registrovány na ministerstvu vnitra, postupně se začaly obnovovat i zaniklé jednoty a župy na venkově a v menších městech. Sokolská obec se začala zajímat o ztracený majetek a snažila se získat vyvlastněné pozemky zpět. Tento proces se táhl po několik dlouhých let, dnes už Sokol opět vlastní vše.

Co se týká činnosti v Sokole, musela se upravit podle moderní doby a vývoje, který se na rozdíl od vývoje sokolského hnutí, nezastavil. Bylo zde mnoho nových sportovních odvětví, které neexistovali v době vzniku jednoty, a tak ČOS rozšířila nabídku aktivit podle požadavků společnosti. Neuzavírá se žádné věkové ani zdravotně omezené skupině, v Sokole může cvičit každý, kdo chce a co chce. Podle myšlenek Miroslava Tyrše se má jít pokroku vstříc a vnímat přání a touhy veřejnosti, ale i před modernizací se stále udržela i tradice mravní a etické výchovy. Snažením ČOS v moderní porevoluční době je tedy propojit moderní dobu a tradice staré přes 130 let. Důkazem toho, že se toto snažení povedlo, bylo uspořádání již tří novodobých sletů - 1994, 2000 a 2012. (Kozáková, 1998)

5.6.1 Sokol Strašnice v dobách po revoluci

Po revolučních událostech a změně politického klimatu docházelo ve Strašnicích stále častěji k hovorům o možnosti obnovit starou strašnickou jednotu. Díky skupině cvičitelů, kteří přetrvali a cvičili pod záštitou Dopravních podniků ve zchátralé tělocvičně, se podařilo vytvořit mladý tým nadějných lidí, v čele

se zkušenými Sokoly z dřívějších dob. Zásadní postavou byl v těchto událostech stávající starosta Karel Beneš, který vzpomíná hrdě na tyto chvíle znovuoobnovení činnosti. V květnu 1990 se tak mohla konat ustavující valná hromada, která byla uspořádána přípravným výborem, a která zvolila nový řádný výbor jednoty. Rychlá reakce na situaci způsobila, že Strašnice opět měly svůj Sokol, dokonce jako jedny z prvních na Praze 10. Nově fungující jednota se tak mohla zapojit do obnovy Středočeské župy sokolské Jana Podlipného i ČOS. Na pomoc obnově Župy středočeské Jana Podlipného se sešli 12. 1. 1991 ve strašnické sokolovně z podnětu členů strašnického výboru zástupci ostatních Sokolů, kteří do této župy patřivali. Konkrétně to byli činovníci z Královských Vinohrad, Vršovic, Štěrbohol a Běchovic. Bylo vytvořeno prozatímní pracovní vedení v podobě - starosta Milan Volek, jednatel Miroslav Janda - oba ze Strašnic a místostarosta Vladimír Šilhán z Vršovic). Dokonce jeden ze strašnických Sokolů, Mudr. Stanislav Doutlík, stál v čele ČOS jako její starosta a v letech 1992 - 2000 jako Starosta světového svazu Sokolstva. Všechno toto společné snažení tak velmi napomohlo k obnově této župy a tak i celkovému stavu ČOS, jak ji známe dnes. (Výroční zpráva jednoty, 1992)

Co se týká obnovy Sokola ve Strašnicích, je nutné zmínit i problémy, které následovaly po ustanovení výboru jednoty na schůzi r. 1990. Přestože strukturálně jednota mohla fungovat, s pozemky a prostory to bylo horší. Celá budova sokolovny byla v katastrofálním stavu, a tak bylo nutné ji celkově zrekonstruovat. Nejprve bylo potřeba získat vyvlastněný pozemek zpět do soukromého vlastnictví, potom se teprve mohlo přestavovat. Spory o pozemek se táhly několik let a doprovázely stavební práce na sokolovně. Ty, jak vzpomíná br. Beneš, začaly nejprve opravou střechy, potom pokračovaly vnitřními prostory - hlavním sálem, vedlejší lodí, šaten, sprch a toalet, aby se mohlo začít co nejdříve cvičit. Pro chod činnosti bylo také nutné zajistit nové plynové vytápění budovy (doposud se vytápěla celá budova kamny na uhlí) a oprava kanalizace, zajistit údržbu a úklid nově zrekonstruovaných prostor. Jak bylo řečeno, společně s opravami, vedl výbor jednoty až do konce roku 1994, náročná jednání s posledním držitelem sokolovny, TJ Dopravní podnik, o navrácení objektu i pozemků do vlastnictví Sokola. Přestože smlouva o předání majetku byla podepsána již počátkem roku 1991, úspěch se dostavil až 5. 1. 1994, kdy byla konečně smlouva registrována a majetek zapsán do katastru nemovitostí.

Celá rekonstrukce byla finančně náročná a pro nově obnovenou jednotu tak bylo velmi důležité, že se do prací zapojili obětaví členové z řad výboru a oddílů mužů. Především se tuto ekonomickou situaci podařilo zvládnout díky znalostem a úsilí br. Miroslava Jandy, který původní rozpočet 700 000 Kč dokázal snížit na pouhých 370 000 Kč. Zkušební provoz veškerých činností nového Sokola Strašnice mohl díky všem těmto obětavým lidem začít již 20. 11. 1995. Brzy po obnově jednoty se začal výbor zajímat o to, kam zmizel po roce 1948 symbol jednoty, starý strašnický sokolský prapor. Bohužel se jeho osud nepodařilo vypátrat. V jubilejním roce 1998 si proto jednota pořídila nový prapor s heslem "V mysli vlast, v paži sílu", z prostého důvodu, který byl osvětlen současným starostou jednoty br. Karlem Benešem, který hrál hlavní roli při událostech roku 1990. Jako symbol sokolských myšlenek přečkalo nad jevištěm sokolovny druhou světovou válku i následnou dobu komunistického režimu.

Od svého obnovení je Sokol Strašnice samostatným právním subjektem s právy a povinnostmi spolkové organizace, obnovené na základě stanov Sokola Strašnice z doby po 2. světové válce. Proto byla členskou schůzí v listopadu 1996 schválena úprava dosavadních stanov tak, aby byla upevněna její neodvozená právní subjektivita (aby ti, kteří jsou členy jednoty, mohli jako základní článek ČOS rozhodovat o vlastním majetku a směřování). Na základě takto stanovených podmínek mohla jednota plně rozvíjet svou činnost ve všech oddílech a odborech.

Během devadesátých let přišel nárůst nových členů, byly obnoveny všechny oddíly z předválečných dob a cvičenci se zúčastňovali župních závodů a soutěží. V roce 1994 se někteří z členů zúčastnili cvičení na sokolském sletu. Účast byla menší z důvodu absence prostor pro nacvičení sestavy, museli tedy docházet do okolních jednot a nacvičovat tam, společně s ostatními. Strašničtí cvičili i na sletu župy Orlické 1994, na sletu v Plzni 1995, na Sokolském Brně 1997 a na sletu župy Barákovy v Brandýse nad Labem v červnu 1998. XIII. sletu v roce 2000 se účastnilo 80 strašnických cvičenců se sedmi cvičiteli, což byl na tak malou jednotu úctyhodný počet.

Výbor se v té době snažil i o zvyšování povědomí členstva o sokolských ideálech a proto byly do programu valných hromad zařazeny krátké informace o minulosti jednoty a Sokola obecně. Velkou a významnou akcí bylo skládání sokolského slibu, které ve Strašnicích slavnostně proběhlo v červnu 1994. Naposledy se slib skládal v roce 1935, takže uplynulo skoro 60 let od posledního projevu příslušnosti k Sokolům. Dalších 26 členů složilo sokolský slib při valné hromadě 28. 2. 2001. (Památník k 100. výročí, 2008)

5.7 Moderní Sokol

Smýšlení ČOS se v podstatě za posledních 25 let nezměnilo. Podle informací získaných z internetových stránek ČOS se stále snaží být moderní organizací spojenou s dávnou tradicí a hodnotami z dob národního obrození. A daří se jí to, až na pár maličkostí. Poslední dobou se dostává do sporů s některými jednotami ohledně majetkových práv a dalších právních nesrovnalostí. Stanovy utvořené po roce 1990 uznávají samostatnost každé z jednot, tedy jednota je zde základní stavební jednotkou celého sokolského systému, tak jak to zamýšleli Tyrš s Fügnerem. Po převratu politického režimu byla ČOS šťastná, že konečně mohla realizovat původní myšlenky těchto dvou pánů a být zastřešující organizací pro všechny Sokoly. Tento systém fungoval skvěle, až do roku 1996, kdy se myšlenka zakalila touhou po moci. Hierarchické uspořádání, kdy se jednoty dobrovolně uspořádaly do žup, které pak daly vzniknout ČOS. Ta byla vytvořena s úmyslem zastřešující organizace, která bude zastupovat Sokol v jednání se státními úřady při organizování celorepublikových akcí apod. Tento systém se ale zcela obrátil se změnou stanov v roce 1996, kdy se hierarchie obrátila a místo, aby impulsy k činnosti přicházely odspoda od jednot, začala ČOS řídit shora. Takže jednoty

ztratily možnost samostatně se realizovat a růst, protože se musely podřít centrální organizaci. V tom tkví základní problém dnešních problémů a sporů, protože žádná sokolská jednota již není svobodným subjektem. (ČOS, n. d.)

Po těchto změnách a obratech v myšlení logicky musela přijít reakce z některých jednot, které si tyto skutečnosti uvědomily. Tak se stalo, že některé tělocvičné jednoty zcela vystoupily ze systému ČOS a dnes si žijí vlastním životem, podle svých stanov shodujících se s hodnotami původně založeného sokolského hnutí tak, jak to cítí jejich členové. Jednou z těchto „rebelských jednot“ je i Sokol - Strašnice.

5.8 Novodobý Sokol - Strašnice

Na valné hromadě roku 2001 byli zvoleni noví zástupci pro funkce ve výboru jednoty, kteří měli větší kuráž a odvalu pro radikální řešení. Spory mezi Strašnicemi a sokolskou obcí se táhly již od roku 1996, kdy došlo ke změnám ve stanovách obce, a vyvrcholily rozkolem a vyškrtnutím z evidence ČOS. V polovině roku 2001 jednota vystoupila z České obce sokolské a stala se samostatným občanským sdružením se zaměřením na tělovýchovu. Stalo se tak v důsledku toho, že jednota stále byla zapsaná v registru ministerstva vnitra (od roku 1990) a nechtěla od této výsady upustit. Dále díky tomu, že se členové nechtěli vzdát svých původních stanov založených na systémech z předválečných dob, a které byly původně stejné jako stanovy ČOS z roku 1990. Přestože strašnická jednota sehrála roli ve znovuoživení celé ČOS po revoluci r. 1990 a někteří strašničtí Sokolové v ní zastávali vysoké funkce, dostaly se vztahy mezi těmito organizacemi na bod mrazu. Vyškrtnutím z evidence, přestože to nebyla nutnost, dala ČOS jasně najevo, co si myslí a k jakému cíli směřuje. Podle slov br. náčelníka Patrika Borkovce, která uvedl ve svém textu na webu Sokola Strašnice: „...si potřebovali připravit půdu pro absolutní ovládnutí České obce Sokolské. Jako jeden z argumentů uvádím stanovisko ČOS, že naše jednota jako samostatná právnická osoba, nemůže být součástí ČOS, podle § 6 odst. 2 písm. e) zákona číslo 83/1990 Sb. Jednalo by se údajně o "Dvojitou registraci". Pokud si výše zmiňovaný zákon přečtete pozorně, tak již v § 2 odst. 2 se dočtete, že "Členy sdružení mohou být i právnické osoby." Shrneme-li to, tak je nad míru jasné, že cílem činovníků bylo soustředit veškerý majetek jednot a žup pod svá křídla.“ (Organizace Sokola Strašnice, n. d.)

Održení jednoty od sokolského celku byla velká změna a díky schopnostem některých jedinců byla, naštěstí pro ni, úspěšná a jednota se mohla rozvinout až do dnešní podoby. Prvním krokem Sokola Strašnice jako samostatné organizace bylo sjednocení a získání některých částí pozemků do soukromého vlastnictví. O přepsání v registru nemovitostí se zasloužil br. Janda, tehdejší jednatel, který zařídil veškeré úřednické a administrativní nepříjemnosti s tím spojené. Nápomocni mu byli br. Libor Šich a br. David Borkovec. Všichni společně pak díky svým schopnostem vyjednávat s úřady dokázali ukončit celý proces a stavbu zkolaudovat (k čemuž nikdy předtím podle úřadů nedošlo). O rok později, 2002, bylo v plánu vystavět nové venkovní hřiště.

Stávající škvárové hřiště nebylo v té době zcela přijatelné a Sokol chtěl mít nové a moderní vybavení, které získal díky peněžnímu grantu od Magistrátu hl. m. Prahy.

Rychlost, s jakou se venkovní areál sokolovny změnil, byla neuvěřitelná, a tak už se v červnu 2003 mohla konat na hřišti slavnostní Akademie k 95. výročí založení jednoty a současně k 85. výročí založení ČSR. Za posledních 14 let, kdy hospodaří jednota sama na sebe, se povedlo nejen zmodernizovat venkovní hřiště, ale i celá tělocvična. Po nové fasádě přišla řada na vnitřní rekonstrukce parketové podlahy v hlavním sálu, výměnu oken a nedávna přestavba sanitárního zařízení. Kromě toho se neustále obnovuje vybavení tělocvičny, kupuje se nové nářadí i načiní, sloužící k rozvoji tělovýchovné činnosti. (Sokol Strašnice, n.d.)

5.8.1 Dnešní fungování Sokola - Strašnice

Za posledních 15 let šel vývoj Sokola Strašnice velkou rychlostí dopředu. Plány týkající se rekonstrukcí, pořádaných akcí, tělocvičné činnosti aj., které si výbor stanovil, byly v podstatě splněny. V organizační struktuře se ani po odchodu z ČOS nic nezměnilo. Sokol Strašnice se stále cítí být sokolskou jednotou v pravém slova smyslu a uznává ideje i hodnoty našich předchozích bratrů a sester, jen s tím rozdílem, že jsme samostatná právní jednotka, která žije svým vlastním životem. V současnosti má jednota celkem 506 aktivních členů a fungují tu oddíly, které zde byly od založení, ale i další, které přišli s vývojem činnosti. Konkrétní soupis oddílů všestrannosti je následující:

- rodiče s dětmi
- předškolní děti
- mladší žáci/žákyně
- starší žáci/žákyně
- dorostenci
- cvičení mužů/žen
- věrná garda

Kromě všestrannosti cvičí ve strašnickém Sokole i oddíly volejbalu, badmintonu a florbalu.

Smutnou skutečností je, že nesnášenlivost a odstup jednot z ČOS, strašnickou jednotu vyřadil z účasti na soutěžích a závodech. Ne že by se cvičenci nemohli závodů účastnit, ale přístup rozhodčích byl vůči nim nekorektní a za to, že Strašnice šly svou vlastní cestou, tak pykají děti nespravedlivým hodnocením jejich výkonů. Cvičitelský sbor na základě špatných zkušeností nakonec usoudil, že se závodů zúčastňovat nebude. Proto poslední dva roky pořádáme přebory jednotlivých oddílů školního věku v gymnastice a v atletice, aby se cvičenci mohli poměřit s ostatními a měli motivaci se zlepšovat. Prozatím se tedy přebory pořádají pouze v rámci mužských složek, ale v plánu pro příští rok je uskutečnit i ve složkách ženských. Jediným závodem, kterého se cvičenci ze Strašnic pravidelně účastní, je závod ve šplhu. V loňském roce byli zástupci

ze Sokola Strašnice velmi úspěšní a obsadili medailová místa v několika věkových kategoriích. Florbalový oddíl zaznamenal v posledních letech nárůst členů, a tak bylo kapacitně možno rozdělit během minulého roku oddíl na žáky a dorost. Není tedy vyloučeno, že v následujících letech nebudou na takové úrovni, aby nemohli konkurovat ostatním na turnajích. (Sokol Strašnice, n.d.)

Další důležitou složkou organizace je kulturní činnost v Sokole Strašnice. Jednota pořádá klasické akce, které mají mnohaletou tradici, jako je Mikulášská nadílka, jarní Karneval či Dětský den, na které zve širokou veřejnost, a kde je možné shlédnout vystoupení jednotlivých oddílů a dozvědět se tak více o jejich činnosti. Do těchto zavedených akcí by se mohl počítat i „Bačkorový bál“, který se prvně pořádal v rámci oslav 100 let Sokola Strašnice v roce 2008. Tato společenská událost, kdy se šetří parkety od podpatků tím, že se tančí v bačkorách, si získala velkou oblibu, a tak je každoročně pořádána. Během letních měsíců, kdy jsou žákovské složky mimo provoz z důvodu prázdnin, pořádá jednota letní soustředění pro své cvičence. Soustředění je pojato jako sportovní tábor a těší se u dětí i vedoucích velké oblibě, o čemž svědčí i fakt, že letos se bude konat již po 13. Všechny tyto akce sklízí své úspěchy a jsou dokladem toho, že výbor Sokola Strašnice funguje, jak má. Neodmyslitelnou součástí je ale zejména cvičitelský sbor, který v posledních deseti letech zaznamenal nárůst minimálně o polovinu původní velikosti. Z řad cvičenců si cvičitelé dokázali vychovat své následovníky a soustavně je nyní zapojují do veškeré činnosti jednoty. Díky pořádání výjezdních školení, která jsou zaměřena zejména na edukaci, zároveň se jezdí i na výjezdní setkání s různým zaměřením (cyklistický víkend, letní vodácký týden a v zimě víkend na běžkách), pro stmelení kolektivu. V Sokole Strašnice nyní fungují mladí i starší zkušení cvičitelé a navzájem si pomáhají růst a rozvíjet se.

S náborem mladých cvičitelů byl vždy ve Strašnicích problém, protože většina z těch, kteří se pro tuto práci hodili, během dospívání změnili názor a ze Sokola odešli. Stalo se tak, že většina cvičitelů se pohybovala nad 40 let a pár výjimek nad 30. Mladší generace se nepodařilo zaujmout zhruba až do roku 2005, kdy několik cvičenců kolem 16 let složilo zkoušky na pomahatele. Začali docházet do cvičebních hodin jako pomahatelé a utvořili si ke starším cvičitelům přátelský vztah. Díky tomu pak nebyl problém podchytit další mladé a nadějně dorostence a vychovat si je ke cvičitelské zodpovědnosti. Zpočátku všichni ti, kteří chtěli absolvovat školení na cvičitele (cvičitel I. - III. třídy) či pomahatele (IV. třída všestrannosti, do 18 let), museli projít školením od ČOS, která vydávala jako jediná licence pro sokolské cvičitele. Opět se zde setkávali s negativními lidmi, kteří strašnickým Sokolem opovrhovali a školení se tak stávalo nepříjemnou povinností, nikoliv dobrovolným postupem ve cvičitelské profesi, kterou každý z přítomných podstupoval ve vlastním volném čase. Tyto podmínky a zacházení vyústily opět v radikální řešení, a tak Sokol Strašnice požádal Ministerstvo školství ČR o udělení vlastní akreditace pro školení cvičitelů, kterou v roce 2011 úspěšně získal. Od toho roku jednota pořádá školení pro své cvičitele a pomahatele každé dva roky, kdy uděluje licence pro cvičitelskou/pomahatelskou činnost. (Sokol Strašnice, n. d.)

Velkým úspěchem bylo letošní školení, kterého se zúčastnili i členové Sokola na Mělníce a Sokola Nový Bydžov, kteří jsou nyní ve stejné situaci, v jaké se nacházel Sokol Strašnice, v roce 2001. Tyto jednoty před nedávnou dobou vystoupily z ČOS kvůli podobným problémům se stanovami. V tomto sporu bratr Bubník, vnuk významného Sokola Bohuslava Bubníka, vyzývá sokolské jednoty k zamyšlení nad nastalou situací svým otevřeným dopisem. Členové těchto jednot poprosili o pomoc Sokol Strašnice, který bez váhání podal svou ruku, protože moc dobře ví, v jaké pozici se tito noví „sokolští rebelové“ nacházejí. (Bubník, 2014)

Skutečnost, že Sokol - Strašnice není součástí ČOS, nikomu z jednoty příliš nevadí. Tradice a hodnoty sokolského hnutí jsou tu dodržovány stejně, jako před 100 lety a navíc zde naopak vítají možnosti, které jim jejich volnost poskytuje. Je pravda, že bratr Tyrš by to takto asi nechtěl, aby se bratři a sestry z jednotlivých jednot dohadovali a nesnášeli, bohužel ale realita je jiná než přání nás všech, a všichni by se měli naučit pracovat s tím, co mu osud přichystal.

6 ZÁVĚR

Sokolská jednota vznikla jako první veřejná česká tělovýchovná organizace v rakouské monarchii z iniciativy dr. Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera. Tělocvičná jednota pražská (později Sokol Pražský) byla založena za účasti předních českých vlastenců, z řad spisovatelů, učenců, umělců a dalších významných osobností doby, 16. února 1862 a téhož roku se ustavilo dalších osm sokolských jednot na venkově. Aby byl jasný důvod, proč byla tato organizace založena a proč sklízela tak velký úspěch v době svého vzniku, začíná tato práce teoretickými poznatky o vývoji tělovýchovy v Českých zemích. Tělesná výchova se začala na našem území objevovat již od dob středověku a vrcholí právě založením Sokola.

Po úvodních kapitolách o okolnostech vzniku sokolské jednoty, následuje popis fungování jednot a jejich organizační struktury i vzdělávací a výchovná činnost v rámci jednot. Aby byl obraz o tomto hnutí celistvý, je zde jedna z kapitol věnovaná Sokolu v zahraničí, kde se uvádějí konkrétní data založení a dokumentuje se tak rychlost a síla šíření sokolské myšlenky. Poslední kapitola teoretické části uvádí podrobnosti o všesokolských sletech, které jsou velkou chloubou Sokola a každý jeho člen je náležitě pyšný, když se může této události zúčastnit a být její součástí.

Díky těmto teoretickým východiskům je v následující praktické části snadné pokračovat v historické lince vývoje Sokola, se kterou je paralelně spjata historie TJ Sokol - Strašnice. Jednotlivé kapitoly popisují události a situaci v zemi od 1. světové války, meziválečné období až k válce 2., pak pokračuje dějinná linie událostmi poválečné doby a nástupu komunistického režimu, kdy sokolská činnost byla na několik zakázána a zrušená. Výčet historie končí v době po revoluci 1989, kdy přišly uvolněnější podmínky a Sokolská tradice se mohla opět obnovit a rozvíjet se v moderní době, až do dnešní podoby. V kontextu těchto dějin je vyprávěna a popsána historie strašnické sokolské jednoty, která vznikla před první světovou válkou a dnes funguje jako samostatná, hospodářsky nezávislá, organizační jednotka.

Práce si kladla v začátku několik cílů, které jsem se snažila při psaní textu splnit a držet se jejich zadání. Díky množství materiálů, osobních rozhovorů s pamětníky a připomínkám stávajících členů cvičitelského sboru Sokola - Strašnice jsem měla možnost vcelku podrobně popsat historii naší jednoty, což bylo hlavním cílem práce. Ráda bych, aby tato práce přinesla našim mladým členům strašnické jednoty co nejucelenější poznatky nejen o jednotě ve Strašnicích, ale i obecně o sokolském hnutí. Mohly by tak lépe pochopit situaci, ve které se právě teď naše jednota nachází a ve které se bude nacházet, podle mého názoru, stále více jednot a aby byly dostatečně hrdí na práci a oběti našich předků, které nám dovolily mít jednotu Sokol - Strašnice takovou, jaká dnes je.

7 SHRNU TÍ

Práce týkající se historie TJ Sokol - Strašnice začíná teoretickou částí, kde je popsán vývoj tělovýchovy v Českých zemích, který vrcholí ve druhé polovině 19. století právě založením Sokolské jednoty. Jednotlivé historické události jsou v práci uspořádané tak, aby dávaly dohromady logický dějinný postup pro vznik tak silné organizace. Na teoretickou část pak navazuje praktická část, která se zabývá podrobněji historií v celkovém kontextu sokolského hnutí a navozuje tím podklad pro pochopení vzniku a vývoje TJ Sokol - Strašnice. V závěru práce je krátká kapitola věnovaná současné situaci panující v ČOS a jednotlivých sokolských jednotách. Práce by měla sloužit jako historický popis událostí, které provázely životy sokolů, zejména strašnických.

8 SUMMARY

The thesis, related to the history of Sokol – Strašnice begins with a theoretical part describing the development of physical education in the Czech lands culminating in the second half of the 19th century with the founding of Sokol unity. Single historical events are organized in the thesis to produce together a logical historical process for the formation of such a strong organization. The theoretical part is followed by a practical part which deals with the history in detail in the overall context of the Sokol movement and creates the basis for understanding the formation and evolution of TJ Sokol - Strašnice. At the end of the thesis there is a short chapter devoted to the current situation prevailing in the ČOS and individual Sokol Unities. The thesis should depict historical events, which went along with the life of Sokol, especially those from Strašnice.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

9.1 Knižní zdroje

- Augusta, P. (1997). *Knihy o Praze 10*. Praha: MILPO.
- Dolanský, J. a kol. (1973). *Sto deset let Sokola 1862 - 1972*. Praha: Olympia.
- Fikar, A. (1948). *O Sokole a sokolství*. Praha: Nakladatelství československé obce sokolské.
- Flori, J. (2008). *Rytíři a rytířství ve středověku*. Praha: Vyšehrad.
- Kössl, J. & Štumbauer J. & Waic M. (2008). *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum.
- Kozáková, Z. (1998). *Praha, pohyb, Sokol*. Praha: Česká obec sokolská Ústřední škola.
- Krejčí, A. (2002). *Edvard Beneš a Sokol*. Praha: Společnost Edvarda Beneše.
- Mauerhart, J. (1925). *Dějiny sokolstva*. Praha: Česká obec sokolská.
- Míka, Z. (2011). *Sporty a sportoviště: počátky tělesné výchovy a sportu v Praze*. Litomyšl: Paseka.
- Novotný, J. (1990). *Slovo k historii - Sokol v životě národa*. Praha: Melantrich.
- Olanský, J. & kol. (1973). *Sto deset let Sokola 1862–1972*. Praha, Olympia.
- Tyrš, M. (1936). *Náš úkol, směr a cíl*. Praha: Česká obec sokolská.
- Tyršová, R. (1932). *Miroslav Tyrš, jeho osobnost a dílo*. Praha: Český Čtenář.
- Waic, M. (1996). *Sokol v české společnosti 1862-1938*. Praha: FTVS UK.
- Závodník, J. (1967). *Dějiny tělesné výchovy v Československu*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

9.2 Elektronické zdroje

- Bubník, B. (2014). *Otevřený dopis sokolským jednotám*. Retrieved 23. 5. 2015 from the World Wide Web: <http://www.stanovy2014.cz/otevreny-dopis2.pdf>
- ČOS. (n. d.). Retrieved 15. 6. 2015 from the World Wide Web: <http://www.sokol.eu/>
- Historie Strašnic. (n. d.). Retrieved 8. 6. 2015 from the World Wide Web: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Stra%C5%A1nice>
- Organizace Sokola Strašnice. (n. d.). Retrieved 21. 5. 2015 from the World Wide Web: <http://www.sokol-strasnice.cz/index.asp?menu=632>
- Seznámení s městskou částí. (n. d.). Retrieved 8. 6. 2015 from the World Wide Web: <http://www.praha10.cz/mestska-cast/o-praze-10/seznameni-s-mestskou-casti/strasnice.aspx>
- Sígl, M. (2011). *Letošní tragická výročí, v příštím roce jubilejní XV. Všesokolský slet*. Retrieved 25. 6. 2015 from the World Wide Web: <http://czechfolks.com/plus/2011/10/26/miroslav-sigl-letosni-tragicka-vyroci-v-pristim-roce-jubilejni-xv-vsokolsky-slet-12/>

- Sokol Strašnice. (n. d.). Retrieved 20. 5. 2015 from the World Wide Web: <http://www.sokol-strasnice.cz/>
- Staré Strašnice. (n. d.). Retrieved 8. 6. 2015 from the World Wide Web: <http://www.prahaneznamy.cz/praha-10/strasnice/stare-strasnice/>

9.3 Zdroje z archivu Sokola - Strašnice

- *Dr. Miroslav Tyrš 1832 - 1932* [Památník k stým narozeninám zakladatele Sokola]. (1932). Praha: Československá obec sokolská.
- *Památník k 25. výročí jednoty* [Brožura]. (1928). Praha: Sokol Strašnice.
- *Památník Marie Kosinové* [Památník]. (n. d.).
- *Výroční zpráva jednoty za rok 1935* [Zpráva cvičitelského sboru]. (1936). Praha: Sokol Strašnice.
- *Výroční zpráva jednoty za rok 1947* [Zpráva cvičitelského sboru]. (1948). Praha: Sokol Strašnice.
- *Výroční zpráva jednoty za rok 1991* [Zpráva cvičitelského sboru]. (1992). Praha: Sokol Strašnice.
- *Zpráva o výcviku branné roty »Sokola« Strašnického* [Zpráva cvičitelského sboru]. (1919). Praha: Sokol Strašnice.

9.4 Konzultující osoby

- S. Marie Kosinová, pamětnice a členka Věrné gardy TJ Sokol - Strašnice.
- S. Jitka Hralová, pamětnice a členka Věrné gardy TJ Sokol - Strašnice.
- Br. Karel Beneš, pamětník a starosta TJ Sokol - Strašnice, člen Věrné gardy.
- Br. Ing. Vladimír Krigl, hospodář TJ Sokol - Strašnice.
- Br. Ing. Libor Šich, jednatel TJ Sokol - Strašnice.
- Br. Patrik Borkovec, náčelník TJ Sokol - Strašnice.

10 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

- Obrázek 1. Vyzvání v Nár. Listech z roku 1862 na valnou schůzi spolku Tělocvičná jednota Pražská
- Obrázek 2. Zápis o zvolení prvního výboru Sokola Pražského (s chybným datem 30. března místo 16. února 1862)
- Obrázek 3. Zakladatelé Sokola Dr. Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner
- Obrázek 4. Prapor Pražského Sokola od J. Mánesa, 1862
- Obrázek 5. Cvičitelství Sokola Pražského z r. 1964
- Obrázek 6. Klemeňa a Anna Hanušovy, sestřenic, cvičitelky tělocvičného spolku paní a dívek
- Obrázek 7. Cvičitelství Sokola Pražského o prvém sletě r. 1882
- Obrázek 8. Stavební dokumentace k budově sokolovny TJ Sokol Strašnice, 1921
- Obrázek 9. Slavnostní otevření sokolovny ve Strašnicích r. 1924
- Obrázek 10. Pozvánka na valnou hromadu r. 1936
- Obrázek 11. Celková návštěvnost cvičení v r. 1935
- Obrázek 12. Tabulka dluhů TJ Sokol Strašnice, 1924 - 1935
- Obrázek 13. Prapor TJ Sokola - Strašnice
- Obrázek 14. Sokolovna TJ Sokol - Strašnice
- Obrázek 15. Současný cvičitelství sbor TJ Sokol - Strašnice

Vyzvání.

Spolek tělocvičné jednoty Pražské bude odbývat v neděli dne 16. února o 10 hodině předpolední valnou schůzku v tělocvičném ústavě pana Malýpetra v panské ulici, v II. poschodí domu české realky. Poněvadž se v schůzce této voliti bude výbor a starosta jednoty, tedy se očekává hojně účastenství.

O účelu a prospěšnosti tělocvičné jednoty netřeba zde šířiti slov, toliko podotýkáme, že do tělocvičné jednoty vstoupiti může každý bez rozdílu stavu; zejména upozorňujeme na tuto příležitost zdravého cvičení těla mělce, obchodníky, průmyslníky a takové řemeslníky, kteří za svým povoláním málo příležitosti mají tělu svému dostatečného poskytnouti pohybu. Též studentstvo naše k četnému vyzýváme přistoupení.

Kdo se ještě za úda jednoty nepřihlásil, může to učiniti buď v administraci Národních Listů v uršulinské ulici v tiskárně Jeřábkové, aneb v tělocvičném ústavě v panské ulici, v domě české realky. Před valnou schůzkou budou též vyloženy archy, do nichž se budou moci nově přistupující údově zapisovati.

JUDr. Julius Grégr,
redaktor „Národ. Listů.“

V Praze dne 13. února 1862.

Obrázek 1. Vyzvání v Nár. Listech z roku 1862 na valnou schůzi spolku Tělocvičná jednotu Pražská (Dr. Miroslav Tyrš 1832 - 1932, 1932)

Dne 30 března r. 1862 zvoleni jsou v první valné
hromadě „Sokola“ do výboru tělocvičné jednoty
Pražské :

Předseda :

Fridrich Fügner, hlavní jednatel Federace pojistovací společnosti „Nuova“

Náměstek.

Bedřich Tyrš, doktor filosofie.

Řada.

Eduard Gregr, doktor lékařství (jedenatel)

Steffek, majitel plynárny (pokladník)

Pišarovic, stavitelský úředník (domácí správce)

Tomáš Černý, J. U. C. (pisar)

Ferdinand Fingert, sládek

Julius Gregr, Adv. J. U. D. redaktor Národních listů.

Kryštof, sedlář

Škukerský, c. k. profesor na technice

Kudolf Taxis, kněz, J. U. D.

Emanuel Touner, profesor na obchodní škole Pražské.

Obrázek 2. Zápis o zvolení prvního výboru Sokola Pražského (s chybným datem 30. března místo 16. února 1862). (Dr. Miroslav Tyrš 1832 - 1932, 1932)

Miroslav Tyrš

Jindřich Fügner

Obrázek 3. Zakladatelé Sokola Dr. Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. (Sígl, 2011)

Obrázek 4. Prapor Pražského Sokola od J. Mánesa, 1862. (Žižka, 2005)

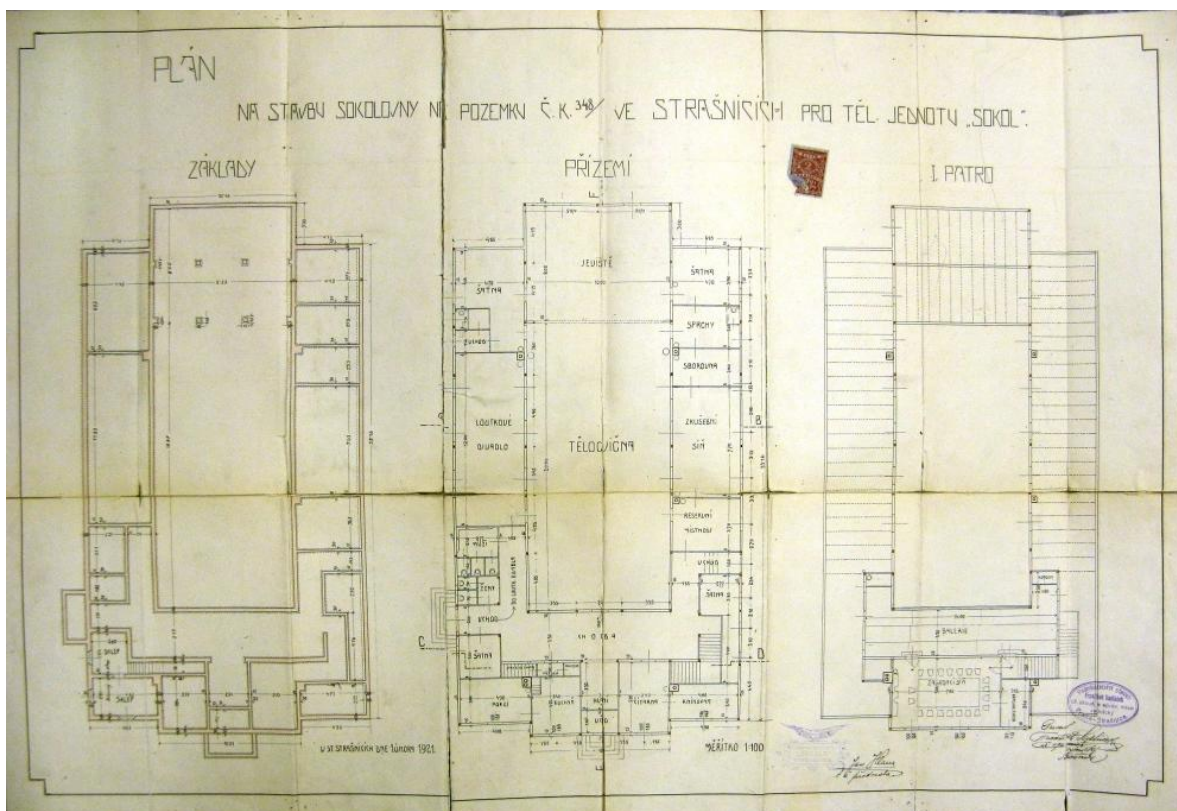
Obrázek 5. Cvičitelský sbor Sokola Pražského z r. 1964. Od leva: Ritter z Rittersheimů, C. Helcelet, Dr. Musil, Spurný, J. Ošťádal, Dr. Gross, J. Müller, J. Zatloukal, L. Sršeň, M. Tyrš, MUC. Engel, E Horáček, V. Weitenweber, JUC. Eullner, J. Machytka, V. Štětka, J. Kryšpín, JUC. Černický. (Dr. Miroslav Tyrš 1832 - 1932, 1932)

Obrázek 6. Klemeňa a Anna Hanušovy, sestřenice, cvičitelky tělocvičného spolku paní a dívek.
(Dr. Miroslav Tyrš 1832 - 1932, 1932)

Obrázek 7. Cvičitel'ský sbor Sokola Pražského o prvé'm sletě r. 1882. Vzadu od leva: Homola, Kožíšek, Tlamka, Müller, Ženíšek, Stýblo, Stulík, Hauptman, Prager. Střední řada: Hajský, Dr. Čížek, Dr. Tyrš, Fiala V., Hanuš. V popředí obrazu od leva: Moučka, Fiala J., Pechan. (Dr. Miroslav Tyrš 1832 - 1932, 1932)

Obrázek 8. Stavební dokumentace k budově sokolovny TJ Sokol Strašnice, 1921. (z archivu TJ Sokol - Strašnice)

Obrázek 9. Slavnostní otevření sokolovny ve Strašnicích r. 1924. (z archivu TJ Sokol - Strašnice)

Pozvání

K ŘÁDNÉ VALNÉ HROMADĚ

tělocvičné jednoty „SOKOL“ ve St. Strašnicích, která se koná v neděli
dne 23. února 1936 o 2. hodině odpolední v Sokolovně.

Pořad:

1. Zahájení. — Vzpomínky na mrtvé. — Ověřovatelé zápisu.
2. Čtení zápisu z poslední valné hromady.
3. Poselství ČOS. k valným hromadám.
4. Zprávy činovníků (viz tištěné).
5. Zpráva přehližitelů účetních.
7. Stanovení členského příspěvku pro rok 1936.
8. S'osování členských podílů.
9. Volby: starosty, 3 náměstků, náčelníka, náčelnice, vzdělavatele, 18 členů výboru, 8 náhradníků, 3 účetních dozorců, 3 praporečnicků, 5 členů smírčího soudu a 3 náhradníků.
10. Návrhy výboru pro valnou hromadu.
11. Volby 3 zástupců do župy.
12. Volné návrhy, dotazy a sdělení.

Výbor tělocvičné jednoty „Sokol“, Praha XIII., Staré Strašnice.
J. B. ZYKA, starosta. JAROSLAV NOVOTNÝ, jednatel.

Obrázek 10. Pozvánka na valnou hromadu r. 1936. (Výroční zpráva, 1936)

Měsíc	Žáci				Dorosteni				Muži				Cvič. sbor mužů						
	sá- dno	hodin	cel- ková	prů- měr.	nej- větší	nej- menší	sá- dno	hodin	cel- ková	prů- měr.	nej- větší	nej- menší	sá- dno	hodin	cel- ková	prů- měr.	nej- větší	nej- menší	
leden	154	6	622	104	127	75	24	6	107	18	20	17	46	6	191	32	35	30	
únor	170	7	663	95	139	58	26	7	102	15	22	6	48	7	221	32	37	28	
březen	195	9	1249	139	173	110	37	9	240	27	30	22	60	9	335	37	44	27	
duben	184	7	943	134	155	113	36	8	214	27	31	14	49	8	271	34	42	23	
květen	153	8	919	115	143	88	35	9	224	25	32	21	51	9	329	37	41	26	
červen	143	5	472	94	112	77	33	6	115	19	23	15	47	8	262	33	38	27	
červenec																			
srpen																			
září	186	9	1003	111	150	39	40	9	225	25	30	9	50	9	269	30	38	20	
říjen	240	7	1206	172	178	161	44	8	240	30	37	22	58	8	312	39	45	33	
listopad	261	8	1386	173	188	153	53	8	269	34	37	39	52	8	259	32	37	25	
prosinec	255	5	705	141	189	117	53	5	197	39	42	38	41	4	118	30	34	27	
celkem	1941	71	9168	1278	1554	960	381	75	1933	259	304	194	502	76	2567	336	391	266	
roční průměr:	194		129				38		26				50		34				
Srovnání s r. 1934:	1762	74	8891	1149	1464	851	301	75	1724	226	267	184	537	78	2552	327	398	241	
	176		115				30		23				54		33			75	
Prázdniny																			
Měsíc	Žákyně				Dorostenky				Ženy				Cvič. sbor žen						
	sá- dno	hodin	cel- ková	prů- měr.	nej- větší	nej- menší	sá- dno	hodin	cel- ková	prů- měr.	nej- větší	nej- menší	sá- dno	hodin	cel- ková	prů- měr.	nej- větší	nej- menší	
leden	236	7	1134	170	204	125	47	7	222	32	38	23	52	7	228	33	40	25	
únor	239	8	1344	168	205	129	49	8	233	29	36	20	57	8	313	39	47	33	
březen	240	8	1344	168	186	136	48	8	261	35	25	30	60	8	372	47	50	43	
duben	245	7	1192	170	185	120	43	8	228	29	34	22	56	8	327	41	46	34	
květen	243	8	1572	171	197	165	41	8	244	31	35	28	50	9	329	37	42	29	
červen	195	5	711	142	170	102	38	8	183	23	27	11	45	6	216	36	40	33	
červenec																			
srpen																			
září	213	7	1055	150	185	97	28	8	133	17	23	7	53	8	270	34	45	19	
říjen	256	10	1894	189	223	136	35	10	225	23	26	19	60	10	445	45	53	39	
listopad	289	8	1810	226	259	167	38	8	193	24	31	17	56	8	353	44	51	38	
prosinec	282	5	1995	219	257	179	39	6	112	19	23	13	49	5	186	37	41	34	
celkem	2441	73	12943	1773	2071	1356	406	79	2034	260	308	190	538	77	3039	393	455	327	
roční průměr:	244		177				41		26				54		39			9	
Srovnání s r. 1934:	2347	69	11731	1605	1841	1311	336	77	1810	206	245	169	552	76	3103	406	464	322	
	235		161				34		21				55		41			10	

Obrázek 11. Celková návštěvnost cvičení v r. 1935. (Výroční zpráva, 1936)

**Přehledná tabulka dluhů naší jednoty
od roku 1924 až 1935:**

	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Obč. záložna Strašnice	120.120.-	129.300.-	125.440.-	64.960.-	57.180.-	43.630.-
Strašnická záložna . .	—.-	—.-	—.-	—.-	—.-	—.-
Vinohradská záložna .	50.000.-	50.000.-	50.000.-	—.-	—.-	—.-
Vinohradská spořitelna	92.945.-	94.718.66	92.396.68	90.452.12	88.627.23	86.695.90
Spoř. a zál. spolek . .	60.862.-	58.000.-	50.400.-	42.400.-	32.400.-	26.000.-
Banka „Slavia“ . . .	—.-	—.-	—.-	98.500.-	95.363.65	92.036.30
Členské podíly . . .	132.762.50	127.362.50	122.962.50	140.187.50	122.012.50	125.185.50
Součet . .	460.689.50	459.381.16	441.199.18	436.499.62	395.583.38	373.547.70
Na úrocích zapláceno .	23.846.26	22.726.14	23.971.04	19.532.96	18.818.95	17.346.77

	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Obč. záložna Strašnice	—.-	—.-	—.-	—.-	—.-	—.-
Vinohradská záložna .	40.358.-	29.158.-	21.958.-	14.758.-	7.000.-	—.-
Strašnická záložna . .	—.-	—.-	—.-	—.-	—.-	—.-
Vinohradská spořitelna	84.651.93	82.488.78	80.199.45	77.776.60	75.212.45	69.455.65
Spoř. a zál. spolek . .	18.000.-	10.000.-	2.000.-	—.-	—.-	—.-
Banka „Slavia“ . . .	88.506.31	82.047.95	80.788.30	74.370.45	69.764.70	64.950.70
Členské podíly . . .	97.950.-	86.100.-	81.720.-	68.270.-	63.110.-	61.740.-
Součet . .	329.466.24	289.784.73	266.665.75	235.175.05	215.087.15	196.146.35
Na úrocích zapláceno .	16.359.17	15.260.17	12.341.76	13.900.45	7.410.62	8.368.55

*Jaromír Dušek,
finanční referent.*

Obrázek 12. Tabulka dluhů TJ Sokol Strašnice, 1924 - 1935. (Výroční zpráva, 1936)

Obrázek 13. Prapor TJ Sokola - Strašnice. (z archivu TJ Sokol - Strašnice)

Obrázek 14. Sokolovna TJ Sokol - Strašnice. (vlastní zdroj)

Obrázek 15. Současný cvičitelský sbor TJ Sokol - Strašnice (bez starosty Karla Beneše). (vlastní zdroj)